

T.C.

SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ORTAÖĞRETİM (LİSE) ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN
EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE KARŞI TUTUMLARININ
İNCELENMESİ (Sivas İli Örneği)**

ALİ OSMAN TIRNAKÇI

20169140009

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. MURAT KANGALGİL

SIVAS-2019

“Orta Öğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumlarının İncelenmesi (Sivas İli Örneği) adlı Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmış ve jürimiz tarafından Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü **Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalında **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.**

Başkan

Doç. Dr. Mustafa KAYA

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Gürkan DİKER

Üye (Danışman)

Doç. Dr. Murat KANGALGİL

ONAY

Bu tez çalışması, 22.07.2019 tarihinde Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen ve yukarıda imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Zübeyda AKIN POLAT

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MÜDÜRÜ

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans hayatım ve yaptığım bu çalışma sürecinde benden her türlü emeğini esirgemeyen, eleştirileriyle ve katkılarıyla bana yol gösteren sevgili danışman hocam Sayın Doç. Dr. Murat KANGALGİL'e, çalışma ile ilgili vermiş olduğu tavsiyelerinden dolayı Sayın Dr. Öğr. Gör. Abdulkadir TEKİN'e, istatistiksel verilerin analizinde yapmış olduğu yardımlarından dolayı Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ziyneť ÇINAR'a, disiplinler arası bir çalışma olan bu çalışmaya katkılarından dolayı sosyoloji bölümü anabilim dalında yüksek lisans öğrencisi arkadaşım Sara ÖZKAN'a ve hayatımın her alanında olduğu gibi bu süreçte de benden manevi desteğini esirgemeyen aileme, arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Ali Osman TIRNAKÇI

ÖZET

TIRNAKÇI, Ali Osman, ORTAÖĞRETİM (LİSE) ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE KARŞI TUTUMLARININ İNCELENMESİ (Sivas İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2019

Yapılan bu çalışma betimsel bir çalışma olup, ilişkisel tarama modelinin uygulandığı bir çalışmadır. Araştırmanın amacı Sivas ilindeki ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının cinsiyet, sınıf seviyesi, yaş ve spor yapma durumu değişkenlerine bağlı olarak incelenmiştir.

Araştırmanın örneklemi Sivas ili merkezinde yer alan lise öğrencilerinden gönüllü katılım sağlayan 924 öğrenciden oluşmaktadır. Bu öğrencilerden 483'ü kız öğrenci, 441'i ise erkek öğrencidir. Araştırmaya 9. sınıflardan 165 kişi, 10. sınıflardan 193 kişi, 11. sınıflardan 344 kişi 12. sınıflardan ise 222 kişi katılım sağlamıştır. Yaş guruplarından ise en fazla katılım 17 yaş ve üzerindeki öğrencilerden sağlanmıştır. Spor yapma durumunda ise öğrencilerin çoğunluğunun spor yaptığı tespit edilmiştir.

Verilerin toplanabilmesi amacıyla iki bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Anketin birinci bölümünde araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu, ikinci bölümünde ise öğrenci tutumlarının ölçülmesi için; Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği” (BESTÖ) kullanılmıştır.

Çalışmamızda; elde edilen veriler SPSS (22.0) programına yüklenerek verilerin değerlendirilmesinde parametrik test varsayımlar yerine getirilemediğinden (Kolmogorov-Smirnov) bağımsız iki gruptan elde edilen ölçümler karşılaştırılırken Man-Whitney U testi, bağımsız ikiden fazla gruptan elde edilen ölçümler karşılaştırılırken Kruskal- Wallis testi kullanılmış ve tablolarda aritmetik ortalama, standart sapma, ortanca, minimum- maksimum değer, birey sayısı ve yüzde şeklinde belirtilip yanılma düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler incelendiğinde, öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı olumlu bir tutum geliştirmiş oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin geliştirmiş olduğu bu tutumlar cinsiyet değişkeni ile karşılaştırıldığında erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla daha olumlu bir tutum içerisinde oldukları tespit edilmiş, spor yapma durumu değişkeni ile kıyaslandığında ise spor yapan öğrencilerin spor yapmayanlara kıyasla çok daha olumlu bir tutum içerisinde oldukları belirlenmiştir. Çalışmada sınıf değişkeninin ve yaş değişkeninin istatistiksel açıdan bir anlam ifade etmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor, Ortaöğretim, Tutum.

ABSTRACT

TIRNAKÇI, Ali Osman, THE COMPARISON OF THE HIGH SCHOOL STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS PHYSICAL EDUCATION and SPORTS (SAMPLE OF SİVAS)

Master Thesis, Sivas, 2019

This study is a descriptive study is a study of the relational model has been applied to the scan. The purpose of the survey the province of Sivas in secondary education students ' attitudes to physical education and sport of sex, grade level, depending on the age and sports state variable.

The sample of Sivas province is located in the Centre of 924 students that provides voluntary participation of high school students. These students 483 female students, 441 of the male student. Research, 9. class 165 people, from 10. class of 193 people, 11. 344 people from class 12. class is of 222 people. Age group is, refer to the participation of 17 years and provided the students. In the case of the majority of the students sports exercise has been found to do.

The data for the research was collected via a surves that consists of two parts. In the first part, personal information is required from the students, in the second part "Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği" (BESTÖ) by Demirhan and Altay (2001) was used to measure the attitude of the participant students.

The data collected in the survey was uploaded onto SPSS(22.0), however, evaluation of the data showed that parametric test hypotheses are not met (Kolmogorov-Smirnov), so Man-Whithney U test was used while comparing measurements acquired from two irrelevant groups and Kruskal-Wallis test was used to compare acquired measurement from more than two irrelevant groups. Arithmetic average, standart deviation, median, minimum-maximum value, the percentage and number of participant individuals are given in the tables and margin of error is calculated as 0,05.

When the data obtained in the study were examined, it was concluded that the students had developed a positive attitude towards physical education and sports lesson. When the attitudes developed by the students were compared with the gender variable, it was determined that the male students had a more positive attitude than the female students, and the students doing sports were found to have a more positive attitude compared to the ones who did not do sports. In the study, it was concluded that the class variable and the age variable did not make a meaningful difference statistically.

Keywords: Physical Education and Sports, Secondary Education, Attitude.

İÇİNDEKİLER

ONAY	i
TEŞEKKÜR	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	viii
BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ	1
1.1.GİRİŞ	1
1.2.ARAŞTIRMANIN AMACI	2
1.3.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	3
1.4.PROBLEM.....	4
1.4.1. Alt Problemler	4
1.5.ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI	4
1.6.ARAŞTIRMANIN SINIRLILIK LARI	5
BÖLÜM 2.....	6
GENEL BİLGİLER	6
2.1.BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ	6
2.1.1.Geçmişten Günümüze Beden Eğitimi ve Spor	9
2.1.1.1.Türkiye’de Beden Eğitimi Dersinin Ortaya Çıkışı	10
2.1.2.Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Önemi ve Yararları	11
2.1.3.Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Amacı	13
2.1.4.Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Bireyin Gelişimi Üzerindeki Etkileri.....	16
2.1.4.1.Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Bireyin Fiziksel Gelişimi Üzerindeki Etkisi	16
2.1.4.2.Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Bireyin Psiko-motor Gelişimi Üzerindeki Etkisi	18
2.1.4.3.Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Bireyin Zihinsel Gelişimi Üzerindeki Etkisi	18

2.1.4.4.Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Bireyin Toplumsal ve Duygusal Gelişimi Üzerindeki Etkisi	19
2.1.5.Beden Eğitimi Dersinin Öncelikli Hedefleri.....	20
2.1.6.Beden Eğitimi ve Spor Dersi Uygulamaları	21
2.2.TUTUM	22
2.2.1.Tutum Nasıl Oluşur?	24
2.2.2.Tutum Oluşturucu Öğeler.....	25
2.2.2.1.Bilişsel öğe	25
2.2.2.2.Duygusal öğe	26
2.2.2.3.Davranışsal öğe.....	26
2.2.3.Tutumun işlevleri.....	27
2.2.4.Tutumun Kriterleri.....	29
2.2.5.Tutumun oluşmasını etkileyen faktörler	29
2.2.6.Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlar.....	30
2.2.7.Beden Eğitimi ve Spor Dersi için Tutum Ölçeklerinin Kullanılması.....	32
BÖLÜM 3.....	34
YÖNTEM	34
3.1.ARAŞTIRMANIN MODELİ	34
3.2.ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ.....	34
3.3. VERİ TOPLAMA ARACI	34
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI.....	35
3.5. VERİLERİN ANALİZİ.....	36
BÖLÜM 4.....	37
BULGULAR	37
4.1. ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPORA KARŞI GELİŞTİRMİŞ OLDUKLARI TUTUMLARININ NASIL OLDUĞUNA DAİR ELDE EDİLEN BULGULAR	37
4.2. ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN CİNSİYETLERİNE GÖRE BEDEN EĞİTİMİ VE SPORA KARŞI GELİŞTİRDİKLERİ TUTUMLAR	39

4.3. ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ SINIF SEVİYESİNE GÖRE BEDEN EĞİTİMİ VE SPORA KARŞI GELİŞTİRDİKLERİ TUTUMLAR	40
4.4. ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN YAŞLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE KARŞI GELİŞTİRDİKLERİ TUTUMLAR	41
4.5. ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN SPOR YAPMA DURUMLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE KARŞI GELİŞTİRDİKLERİ TUTUMLAR	42
4.6. ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNDEN SPOR YAPANLARIN YAPMIŞ OLDUKLARI BAZI BRANŞLAR	43
BÖLÜM 5.....	44
TARTIŞMA VE YORUM	44
6.SONUÇ VE ÖNERİLER	47
6.1. SONUÇ	47
6.2. ÖNERİLER.....	47
KAYNAKÇA	49
EKLER 1: ANKET FORMU.....	54
EKLER 2: ETİK KURULU ONAY RAPORU.....	56

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1:Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spora Karşı Geliştirdikleri Tutum Puanları	37
Tablo 2: Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı ve Yüzdeleri	39
Tablo 3: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Beden Eğitimi ve Spora Karşı Geliştirdikleri Tutum Durumu	39
Tablo 4: Öğrencilerin Sınıf Seviyesi Dağılımı ve Yüzdesi	40
Tablo 5:Öğrencilerinin Eğitim Aldıkları Sınıf Seviyesine Göre Beden Eğitimi ve Spora Karşı Geliştirdikleri Tutum Durumu.....	40
Tablo 6: Öğrencilerin Yaşa Göre Dağılımı ve Yüzdeleri.....	41
Tablo 7:Öğrencilerin Yaşlarına Göre Beden Eğitimi ve Spora Karşı Geliştirmiş Oldukları Tutum Durumu	41
Tablo 8: Öğrencilerin Spor Yapma Durumunun Dağılımı ve Yüzdesi.....	42
Tablo 9: Öğrencilerinin Spor Yapıp Yapmama Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spora Karşı Geliştirdikleri Tutum Durumu.....	42
Tablo 10: Öğrencilerden Spor Yapanların Branşlarının Dağılımı ve Yüzdesi.....	43

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1.GİRİŞ

Eğitim en genel anlamda nesiller boyu devam ettirilen, toplumsal yaşama hazır olmayan bireyleri hayata hazırlama amacıyla uygulanan bir işlemdir. Bu süreçte çeşitli alanlardan bilgi, beceri ve davranışlar kazandırılması ve geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen faaliyetler söz konusu olmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde eğitimin toplumsal yaşam içerisindeki rolü oldukça önemli olmaktadır. Ancak eğitim süreci sadece çeşitli konularda bir bilgi aktarımı olarak görülmemeli, sporu ve çeşitli spor etkinlikleri de eğitim kapsamı içerisine alınmalıdır (Ceylan, 2006:20).

Gelişmiş toplumlarda uygulanmakta olan ve en önemli eğitim araçlarından biri olarak belirtilen beden eğitimi ve sporun amacı en genel anlamda, bireylerin zihinsel, fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişimine katkı sağlayarak toplumun gelecek nesillerinin daha sağlıklı olmasını sağlamak şeklinde ifade edilebilir. Eğitimde ise ulaşılmaya çalışılan temel amaçların gerçekleşmesi de öğrencinin zihinsel eğitiminin yanı sıra fiziksel eğitiminin sağlanması ile mümkün olmaktadır. Beden eğitimi ve spor dersleri bu açıdan bakıldığında bireylere verilen eğitimden ayrılmaz bir bütün olarak değerlendirilebilir ve genel eğitim ile beden eğitimi birbirini tamamlayan bir niteliğe sahip olduğu söylenebilir (Girgin Holoğlu, 2006:14).

Beden eğitim genel eğitim içerisinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Özellikle bireylerin gerek fiziksel gerek sosyal ve psikolojik gelişimlerine yapmış olduğu katkılar beden eğitimi ve spor dersinin önemini ortaya koymaktadır. Ancak bu önem yalnızca okul hayatıyla sınırlı olmayıp bireylerin okul sonrası yaşamlarını açısından da oldukça önemlidir. bu önem beden eğitimi ve spor derslerinin günümüz toplumumuzun bireyleri hareketsiz yaşama sürüklemesinin sonucunda oluşan sorunları önleyebilecek bir yapıya sahip olmasından kaynaklanmaktadır.

Genel açıdan psikolojinin özel açıdan ise sosyal psikolojinin içerisinde yer alan tutumlar ise önemli konulardan biridir. Bunun sebebi en başta davranışların arkasındaki gizli, yönlendirici güç olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca tutumlarımızı bizi diğer insanlardan ayıran bir özellik olmaktadır. Bu açılarından bakıldığında tutumun incelenmesi ile bir yandan

tutumların işleyiş biçimi belirlenebilecek ve davranışları önceden tahmin etme olanağı oluşacak, bir yandan da tutum değişiminin gerçekleştiği koşullar tespit edilecek ve insanların davranış biçimleri ile onların tutumları kontrol altına alınabilecektir (Yağcı, 2012:24).

Daha önce yapılan araştırmalar dikkate alındığında; eğitim sistemi içerisinde tüm dersler için olduğu kadar beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirilen tutumların oldukça etkin olduğu görülmektedir.

Diğer derslerde de olduğu gibi beden eğitimi ve spor dersine karşı da günümüz öğrencileri oldukça ilgisiz olabilmektedir. Bunun sebebi ise internet ve teknolojinin kullanılmasının yaygınlaşması ile öğrencilerin gerek oyunlarda gerekse sosyal medya da oldukça fazla zaman geçirmeleri olduğu söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı çekingen ve isteksiz bir tutumda olması söz konusu olabilmektedir. Bu durum ise çoğunlukla günümüz bireylerine hakim olan rezil olma korkusu açısından da değerlendirilebilir. Ek olarak cinsiyet, spor yapma durumu veya ebeveynlerin spora karşı tutumları gibi etkenlerde bu derse karşı geliştirilen tutumları etkileyen faktörler arasında olduğu belirtilmektedir.

Bu açıdan bakıldığında beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirilen tutumların araştırılması, dersin verimliliği ve amaçlarına ulaşılması bakımından oldukça önemlidir. Derse karşı geliştirilen tutumlar tespit edilebilir, bu çerçevede geliştirilen tutum olumsuz bir niteliğe sahip ise bunun nedenleri tespit edilebilir ve gerekli önlemler alınabilir. Böylece gerek dersler açısından gerekse de bireyler açısından en olumlu olan sonuçlara ulaşılabilecek değerlendirmeler yapılabilir.

Yapılan bu çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirmiş oldukları tutumlar yaş, cinsiyet, sınıf ve spor yapma durumu değişkenleri bağlamında incelenmektedir.

1.2.ARAŞTIRMANIN AMACI

Yapılan bu araştırmanın temel amacı, Sivas ili merkezindeki ortaöğretimlerde (liselerde) beden eğitimi ve spor dersi alan öğrencilerin bu derse karşı geliştirdikleri tutumlarının belirlenmesidir. Ayrıca ortaöğretim okullarında eğitim/öğrenim gören öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirmiş oldukları tutumlarını yaş, sınıf seviyesi, cinsiyet ve spor yapma durumu değişkenlerine göre inceleyerek tutumlar ve

değişkenler arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını tespit etmek yapılan bu çalışmanın diğer amaçlarındandır. Böylece bu çalışma, beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirilen tutumlarda hangi değişkenlerin etken olduğunu ortaya koyabilecek, yapılan diğer çalışmalarda kaynaklık edebilecek ve eğitimcilere yol gösterici olabilecektir.

1.3.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Tutumlar, bireylerin yaşamlarında davranışlarını şekillendiren bir role sahip olmaktadır. Bireylerin geliştirmiş oldukları tutumlar genellikle olumlu ya da olumsuz durumda olabilmekte ve tutumun durumu yaşam boyu davranışlara yön vereceğinden dolayı oldukça önemlidir. Olumlu veya olumsuz biçimde gelişen tutum sonucunda davranışlar aynı doğrultuda olacaktır. Yani eğer bireyin herhangi bir şeye karşı geliştirdiği tutum olumsuz ise davranışı da o şeye karşı olumsuz olacak veya geliştirilen tutum olumlu ise birey o şeye karşı olumlu bir davranış sergileyecektir. Bu açıdan bakıldığında herhangi bir durum, ortam, etkinlik veya nesnelere karşı geliştirilen tutumların tespit edilmesi oldukça önemlidir. Çünkü tutumların durumu tespit edildiğinde hem davranışlar önceden tahmin edilebilir durumda olacaktır hem de geliştirilen tutumun durumu özellikle olumsuz ise bu duruma neden olan etkenler tespit edilerek bazı düzeltmeler yapılabilir.

Eğitim noktasında da tutumların durumu aynı şekilde önemlilik arz etmektedir. Bunun sebebi ise bahsedildiği gibi davranışın önceden tespit edilebilmesi ve tutumların olumsuz olması noktasında gereken düzenlemeleri yapabilmek için olumsuz tutuma neden olan etkenlerin tespit edilebilmesidir. Yani öğrencilerin derse karşı geliştirmiş oldukları tutumunun durumunun bilinmesi öğrencinin davranışının nasıl olacağını bilmemizi sağlayabilir ve bu davranıştan yola çıkarak buna neyin sebep olduğu bilinebilir ve böylece derslerin hedeflerine ulaşması sağlanabilir. (Hünük'ten akt. Çetin, 2007:5).

Ayrıca öğrencilerin tutumlarına etki eden faktörlerin de bilinmesi, bu tutumlara olumsuz yönde etki eden faktörlerin tespit edilebilmesi ve önlemlerin alınması açısından ve bu sayede derse karşı olumlu tutumların gelişiminin arttırılması açısından oldukça önemlidir. Bu sayede öğrencinin derse katılımı, devam etme durumu, derse ilgi duyması ve bu ilginin artması, dersi sevmesi gibi durumların yaşanması söz konusu olacaktır. Bu durum da öğrencinin ve öğretmenin başarısını olumlu etkileyebilir. Ayrıca öğretmenlerin de derste ki verimini olumlu yönde etkileyebilir. (Çetin, 2007:6)

Beden eğitimi dersinin bireyin bedensel ve zihinsel açıdan etkisini göz önüne alacak olursak geliştirilen tutumların araştırılması ve olumsuz tutumlara sebep olan etkenler tespit edilerek sorunun düzeltilmesi gelecek neslin bedensel ve zihinsel olarak daha sağlıklı, sosyal yönü kuvvetli, topluma uyumlu ve ahlaklı bireyler olmasını sağlayacaktır. Bu bakımdan yapılan bu çalışmanın beden eğitimi ve spor dersleri noktasında verimli olması ve gerek eğitimcilere gerekse benzer konuda araştırma yapacak olan araştırmacılara ışık tutması noktasında önemli olduğunu düşünülmektedir.

1.4.PROBLEM

Sivas ilindeki ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora yönelik tutumları arasında fark var mıdır?

1.4.1. Alt Problemler

1. Sivas ilinde ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora yönelik tutumları nasıldır?
2. Sivas ilindeki ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora yönelik tutumları arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Sivas ilindeki ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora yönelik tutumları arasında sınıf seviyesine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Sivas ilindeki ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora yönelik tutumları arasında yaşa göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Sivas ilindeki ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora yönelik tutumları arasında spor yapıp yapmama durumuna göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.5.ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI

Yapılan bu araştırmadaki varsayımlar şu şekilde sıralanabilir:

1. Katılımcıların ankette yer alan sorulara dürüst ve içten cevap verdiği,
2. Seçilen örneklemin tarafsız olduğu ve araştırma evrenini temsil ettiği,
3. Geliştirilen anketin araştırmanın amacını ölçecek nitelikte olduğu,

4. Seçilen araştırma yönteminin bu çalışmanın amacına, konusuna ve problemin çözümüne uygun olduğu,
5. Ölçme araçlarının kapsam geçerliği için başvurulan uzman görüşlerinin yeterli olduğu kabul edilmiştir.

1.6.ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Yapılan bu araştırma;

- Sivas İlinde bulunan liselerde öğrenim gören öğrencilerle sınırlıdır.
- 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı II. Yarıyılı ile sınırlıdır.
- Ölçme araçlarındaki sorularla sınırlıdır.
- Ölçme aracına öğrencilerin verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

BÖLÜM 2

GENEL BİLGİLER

2.1.BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ

Eğitim en genel anlamda nesiller boyu devam ettirilen, toplumsal yaşama hazır olmayan bireyleri hayata hazırlama amacıyla uygulanan bir işlemdir. Bu süreçte çeşitli alanlardan bilgi, beceri ve davranışlar kazandırılması ve geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen faaliyetler söz konusu olmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde eğitimin toplumsal yaşam içerisindeki rolü oldukça önemli olmaktadır. Ancak eğitim süreci sadece çeşitli konularda bir bilgi aktarımı olarak görülmemeli, sporu ve çeşitli spor etkinlikleri de eğitim kapsamı içerisine alınmalıdır (Ceylan, 2006:20).

Girgin'in Keten'den (1972) belirttiğine göre, insan gücü kültürel, ekonomik ve toplumsal kalkınmanın en temel unsuru olmaktadır. Beslenme, barınma ve uyuma gibi temel ihtiyaçlarını gidermek, insanların hayatlarını sürdürmeleri ve gerek bedensel gerekse de zihinsel gelişimlerini sağlayabilmeleri için gerekli görülmektedir. Bunlara ek olarak fiziksel aktiviteler de insan yaşamı için bir o kadar önemli görülmektedir. Fiziksel aktiviteler insanların yalnızca bedensel gelişimine katkı sağlamamakta ayrıca zihinsel gelişime ve sağlığına da katkı sağlamaktadır. Bu açıdan sporun insan yaşamında oldukça önemli bir rolü bulunmaktadır. Gelecek nesillerin yaşamlarını da yakından ilgilendiren spor, bireylerin daha yaratıcı ve yapıcı özelliğe sahip olmasında, onların toplum içerisinde bir bütünlük göstermesinde ve toplumsal dayanışma içerisinde yer almasında, toplumsal kalkınmayı sağlamada etkili olmaktadır. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda beden eğitimi ve sporun bireylerin eğitim süreci içerisinde yer alması bir gerekliliktir (Girgin Holoğlu, 2006:13).

Terim olarak beden eğitimi oldukça komplike bir niteliktedir. Girgin'e göre beden eğitimi bireylerin fiziksel hareketlilik potansiyelini ve bu potansiyel ile ilgili davranışı ile bu davranışa bağlı olarak ortaya çıkan değişimleri kapsayan eğitimin bir aşaması, beynin ve beden birlikteliğini gösteren bir aktivitedir (Girgin Holoğlu, 2006:13).

Bireylerin zihinsel sağlığının yanı sıra bedensel becerilerinin gelişiminde etkili olan beden eğitimi, çevre koşullarına ve faaliyete katılanların özelliklerine bağlı olarak değişimin söz konusu olabileceği esnek kurallardan oluşan, oyunlar, çeşitli spor faaliyetleri ve jimnastik

ile desteklenen fiziksel aktivitelerin çoğunu içeren oldukça geniş kapsamlı bir etkinlik olarak değerlendirilebilir. Bu kadar geniş kapsamlı ve komplike bir nitelikte olan beden eğitimi kavramının tanımlanmasında da bir zorluğun söz konusu olması oldukça normaldir. Ancak bu zorluğa rağmen yapılmış bir genel tanım söz konusudur. Bu tanımı 1979 yılında Whited, bireylerin engellere karşı fiziksel ve zihinsel biçimde davranış sergilemesi şeklinde yapmıştır (Girgin Holoğlu, 2006:14).

Yalçın'a göre Beden Eğitimi etkinliği ifade etmektedir. Söz konusu bu etkinlikte araç olarak karşımıza beden, amaç olarak ise karşımıza kişiliğin eğitilmesi çıkmaktadır. Beden eğitimi sağlıklı, güçlü ve mutlu olma, kişilik, karakter ve ahlaki değerler kazanma, kültürleşme, toplumsallaşma ve vatandaşlık eğitimidir (Yalçın, 1995; Aydın, 2013:11).

Gelişmiş toplumlarda uygulanmakta olan ve en önemli eğitim araçlarından biri olarak belirtilen beden eğitimi ve sporun amacı en genel anlamda, bireylerin zihinsel, fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişimine katkı sağlayarak toplumun gelecek nesillerinin daha sağlıklı olmasını sağlamak şeklinde ifade edilebilir. Eğitimde ise ulaşılmaya çalışılan temel amaçların gerçekleşmesi de öğrencinin zihinsel eğitiminin yanı sıra fiziksel eğitiminin sağlanması ile mümkün olmaktadır. Beden eğitimi ve spor dersleri bu açıdan bakıldığında bireylere verilen eğitimden ayrılmaz bir bütün olarak değerlendirilebilir ve genel eğitim ile beden eğitimi birbirini tamamlayan bir niteliğe sahip olduğu söylenebilir (Girgin Holoğlu, 2006:14).

Ceylan'a göre temelinde sosyal bir olay olan sporun eğitim içerisinde yer alması, diğer dersler kadar ekonomiye katkı sağlayacaktır. Ancak istenilen verimin sağlanabilmesi için de kaynakların en uygun şekilde kullanılmasına bağlıdır. Bununla birlikte kimilerine göre beden eğitimi ve spor dersine yapılan yatırımların verim sağlamayacağı, ekonomiye katkısının olmayacağını düşünse bile yapılan bu yatırımların en başta insana yapıldığını, bedensel gelişime, kişiliğe ve buna benzer pek çok şeye katkısı olduğu bilinmesi gereken bir gerçektir (Ceylan, 2006:21).

Spor her çağda olduğu gibi günümüzde de ekonomik, toplumsal, kültürel açıdan çok önemli bir yere sahiptir. Spor tüm özellikleri itibariyle müsabakalara yönelik aktiviteler ve çeşitli amaçlarla yapılan beden eğitimi faaliyetleri olarak ikiye ayrılmaktadır. Spor bireyin sağlıklı, zinde, bedensel ve ruhsal olarak mutlu olabilmesi için sağlığını koruması ya da sağlıklı durumunu devam ettirmesi için yaptığı tüm hareketler bütünüdür (Yetim, 2011). Bu açıdan spor eğitimi, bireyleri sosyal hayata hazırlamakta, yaratıcı olma özelliği katmakta ve yalnızca bedenen değil aynı zamanda zihnen gelişimi sağlamaktadır.

Spor sayesinde insanlar bedensel, ruhsal, zihinsel, olarak gelişir aynı zamanda toplumdaki iletişimi artar. İnsanlar spor sayesinde bir araya gelerek sosyalleşir, hedeflerine ulaştıkları anda daha sağlıklı ve daha mutlu olurlar. İnsanların iyi alışkanlıklar edinmesinde, bireylerin birbirleriyle daha iyi ilişkiler kurmasında ve sosyalleşmelerinde spor köprü görevi görmektedir. Spor, resmi kurallar çerçevesinde ve rekabet halinde olan bireyler tarafından yapılan fiziksel aktivitelerdir. Sporun en önemli amaçlarından biri de yarışmak ve kazanmaktır. Spor, çeşitli branşlarda somutlaşmış, zihinsel ve fiziksel birçok alanda insanın doğasında var olan rekabet hissini ortaya çıkaran ve bu duyguyu tatmin eden bir etkinliktir. Beden Eğitimi, bireyin fiziksel ve zihinsel sağlığını geliştirmek ve korumak için yaptığı hareketlerinin tümüdür.

İnsanların daha sağlıklı daha verimli daha mutlu olmaları için yapılan fiziki etkinliklerde insanların daha fit ve daha güçlü daha yeterli olmasını sağlayan, insanların kaslarını, kemiklerini ve eklemlerin kontrollü ve dengeli bir şekilde gelişmesini sağlayan aynı zamanda da insanların psikolojik olarak rahatlamasını birbirleriyle iyi ilişkiler kurmasını sosyalleşmesini sağlayan önemli bir alandır. Beden eğitimi sayesinde boş zamanlarımızı daha verimli şekilde değerlendirerek, davranış ve yeteneklerimizi geliştiririz. Beden eğitimi ve spor, çevremizdeki insanlarla daha güçlü bağlar, daha sağlıklı iletişim kurarak sağlıklı bir toplum kurmamızı sağlar. Beden eğitimi ve spor sayesinde kötü alışkanlıklardan uzaklaşırız. Beden Eğitimi ve Spor, bireylerde bedensel, duygusal, zihinsel gelişimi sağlar. Bunun yanında kas ve sinir gelişimine de katkı sağlar. Beden eğitimi ve spor sayesinde kişi kendini tanır, yeteneklerini geliştirir, neleri yapıp neleri yapamayacağını öğrenir güçlü ve zayıf yanlarını tanır kendi vücudunun ve sağlığının önemini bilir, bilinçlenir. Beceriler kazanarak vücudunu en etkili şekilde kullanmasını öğrenir, Fiziksel uygunluğunu geliştirir. Sağlıklı ve mutlu yaşamak için gerekli bilgiler, davranışlar ve alışkanlıklar kazanır (Açak, 2006; Keskin 2015:17).

Beden eğitimi ve spor eğitim ve öğretimin her kademesinde her aşamasında mutlaka yer almalıdır. Bütün bireylere ulaşılarak yetenekleri ortaya çıkarılmalı en azından enerjilerini atmaları için bireylere fırsat verilmelidir. Sadece yetenekli öğrenciler değil, yeteneğinin farkında olmayan öğrencilere de fırsat verilmelidir. Her öğrenciye kendi yeteneği, kendi çabası doğrultusunda imkânlar tanınmalı ve plan program çizilmelidir.

2.1.1.Geçmişten Günümüze Beden Eğitimi ve Spor

İlk insanın ortaya çıkmasıyla sporun temelleri de atılmıştır. İnsanların yaşamlarını sürdürmek için yürümesi, koşması vs. bütün hareketleri beden eğitimiyle iç içedir. Beden eğitimi ve insan yaşamı arasında mükemmel bir ilişki vardır. İnsanların kendilerine boş zaman üreterek yüz yıllar önceden beri geliştirdikleri ve günümüze kadar getirdikleri araçlı, araçsız doğayla savaşın benzetim yollarıyla boş zamanlarına uygulayarak sporu başlatmışlardır. Sporun tarih yolculuğu çok uzundur; temelinde barış, kardeşlik, dostça yarışmalar vardır. Eski olimpiyat oyunlarında, kazananlara zafer ödülü olarak defne yapraklarından oluşturulan taç sunulmuştur. Spor barışın, dostluğu ve dostça yapılan yarışmaların simgesi olarak tarihe geçmiştir. İnsanoğlu kendini bildiği andan itibaren isteyerek ya da istemeyerek kendini spor dünyasında bulmuştur. İlkel dönemlerde insanlar kendilerini koruma, karınlarını doyurmak için av peşinde koşmuş, sıçramış, vücudunu bilmeyerek daha çevik daha güçlü bir hale koymuştur. Yaptığı bu hareketler bilinçli ve düzenli olmadığı için spor kapsamın alınamaz. Fakat sporun insan yaşamını insanın var olduğu ilk andan itibaren etkilediğini ve günümüze kadar geliştirilerek daha anlamlı hale getirildiği söylenebilir.

İnsanların yaşamlarını devam ettirmek için zorlu doğa olaylarıyla mücadele ederek beslenmek, barınmak korunmak, korumak, kendilerini güvende hissetmek için ortaya çıkan birçok eylem zamanla bazı kurallarla ve belli bir amaç çerçevesinde bugün ki adını alarak yani sporun temelini oluşturmuştur. İnsanlar eğlenmek için bir araya gelmek için yarışmalar düzenlemişler, zamanla bunu daha da geliştirerek değişik branşlarda ve dallarda yarışmalar düzenleyerek bugün ki halini almıştır. (Çöndü, 2004)

İnsanlık tarihi boyunca yaşanan birçok savaş genel anlamda beden eğitiminin ortaya çıkışında etkili olmuştur. Dünya savaşlarından sonra insanlar da karşılaşılan güçsüzlük, dayanıksızlık ve mutsuzluk problemleri beden eğitimi çalışmalarının yapılması fikrini ortaya çıkarmıştır. Kadınlar, çocuklar, erkeklerde oluşan fiziksel yapıdaki zayıflığı gidermek için beden eğitimi çalışmalarına önem verilmesinin gerekliliği önem kazanmıştır. Daha sonralarda ise özel olarak beden eğitimine muhtaç kişilere, kadınlara, çocuklara beden eğitimi olanakları sağlanmıştır. Okullarda yaşam boyu spor, okulda ve okul dışında yapılan yarışmalar, spor anlayışının yaygınlaşması düşüncesini devam etmiştir (Çöndü 2004).

14.yüzyılda Avrupa'da başlayan Rönesans ve Hümanizm hareketleriyle beden eğitimi yeniden gün yüzüne çıktı. Avrupa'da ruh ve beden sağlığının geliştirilmesi düşüncesi önem kazandıkça beden eğitiminin de önemi arttı. Fransız düşünür J.J Rousseau ile olgunlaşan,

beden eğitimi okul programlarına alınması uğraşlarının başlangıcı, Avrupa’da 15. Ve 16. yüzyıllara rastladı. 18. yüzyıllarda ise Philantropinum’larda teorik derslerle değişmeli olarak uygulandı. Hümanizm akımıyla beden eğitimi artık yeniden doğmuştu. Bazı kesimler tarafından karalansa da hümanizm akımının getirisiyle Avrupa’da ve diğer ülkelerde de beden eğitimine verilen önem her geçen gün daha da büyüdü. 19. yüzyılda Amerika’ da eğitim çalışmalarında sağlık, güç ve gövde hareketlerini daha öncelikli olduğu etkinlikler ön plandayken, 1900’lu yıllar da eğitim programlarında oyun sporlarına daha fazla önem verilmiştir. Amerika’daki uzmanlar 20. yüzyıldan itibaren ise üniversitelerin lisans programlarına beden eğitimini dersini dâhil etmiştir.(Keskin, 2015:14)

Beden eğitimi dersi eğitim ve öğretimin ayrılmaz bir parçası haline gelmişti. İnsanların ruh ve beden sağlığını koruyarak daha sağlıklı bir toplum oluşturmak daha mutlu gençler oluşturmak ilk hedefler arasındaydı. Mevcut durumda dünyada ve birçok ülkede beden eğitimi dersi ilk ve orta kademelerde zorunlu ders kapsamındadır.

2.1.1.1. Türkiye’de Beden Eğitimi Dersinin Ortaya Çıkışı

Avrupa’da meydana gelen yenilikler büyük bir hızla devam ederken Osmanlı devleti de bu yeniliklere kayıtsız kalamayarak Kasım 1839’ da Tanzimat Fermanı etkisinde jimnastik adı altında bedensel eğitim dersleri verildi. Galip Paşa (Askeri Mektepler Nazırı) zamanında askeri okullarda jimnastik dersleri verildi. Bu dersin öğretmenleri ise Piçini ve Lesen Marti oldu (Morpa 1997).

1968 de ise Fransız eğitim ekolü ile eğitim veren Galatasaray Lisesi’nde verildi. İlk hocaları Curel, Moiroux ve Stangali adlı yabancı uzmanlar oldu. Cumhuriyet dönemine kadar bazı değişikliklerle uygulanacak olan “Maarif-i Umumiye Nizamnamesi” ile 1869’da rüştiyelere, 1870’de Mektebi Tıbbiye, 1877’de idadilere eskrim ve jimnastik eğitimleri verildi (Morpa 1997).

Bu dönemler de Beden Eğitimi ve Spor eğitimi verebilecek bir kuruluş olmamasından dolayı, Galatasaray Lisesi’nden mezun olan Faik ÜSTENİLMEN okulun ilk jimnastik öğretmeni oldu ve sivil okulların ilk Türk beden eğitimi öğretmeni olarak tarihe geçti (Morpa 1997). Daha sonralarda Selim Sırrı Tarcan, Nizamettin Kırşan ve Vildan Aşır Savaşır yabancı ülkelere giderek spor eğitimcisi formasyon dersleri alarak ülkemize geri dönmüş ve liselerde eğitim vermek üzere spor hocası yetiştirmeye başlamışlardır. Sırrı Tarcan, spor öğretmeni

yetiştirmek için birçok kurs açmış ve 15 Ağustos 1923'te İlimiye Heyeti toplanmış ve devlet programına ilk defa 1 yıl süreli "Beden retmeni okulu" nu koydurmuştur (Morpa 1997).

Tanzimat dönemi beden eğitimi eğitim ve üretimin olmazsa olmazı haline gelerek müfredat programlarına girmiştir. Her dönemde sürekli yenilenerek sürekli gözden geçirilerek geliştirilmeye çalışılmıştır (Yıldıran ve Yetim, 1996). Cumhuriyet döneminde açılan okul sayısı ve buna paralel olarak ğrenci sayısı giderek arttı. Okulların sayıları artıkça da alanında bilgili uzman kişilere ihtiyaç da arttı. Bu retmen eksikliğini ortadan kaldırmak için 1932-1933 üretim yılında İstanbul, Ankara, Bursa ve Diyarbakır illerinde çeşitli branşlarda retmen yetiştiren eğitim enstitüleri açıldı. Cumhuriyetle birlikte ülkemizde ilköğretimlerde ve orta üretimlerde beden eğitimi dersi zorunlu ders haline getirilmiştir. Öncelikle Ankara 19 Mayıs Gençlik ve Spor Akademisi 1974 yılında, hemen sonra Manisa ve Anadoluhisarı Gençlik ve Spor Akademileri oluşturuldu.1974 yılında sporun uzman kişiler eşliğinde daha profesyonel yapılması için daha iyi sporcu yetiştirmek için antrenörler, beden eğitimi üretmenleri, spor yöneticileri, masrler yetiştirilmeye başlanıldı. Açılan okullarda renciler branşlaşma yoluna giderek kendi branşlarında uzmanlaştılar. Gerekli olan ilk yardım, sporcu beslenmesi, anatomi gibi konularda üretim programlarında yerini aldı. Böylece teknik konuların dışına çıkılarak sporcu için gerekli olan tüm bilgiler üretim programlarında yer aldı. Daha donanımlı spor insanları yetiştirmeyi hedefleyen kurumlar oluşturuldu (Morpa 1997).

2.1.2.Beden Eğitimi ve Spor Dersinin nemi ve Yararları

Yağcı'ya göre beden eğitimi, fiziksel aktivite alışkanlığı kazandırmanın yanı sıra psikolojik ve toplumsal açıdan da bireyin davranışlarını eğitir. Yani beden eğitimi sayesinde yasalara ve toplumsal kurallara uyum sağlamayı, doğru ve güzel davranışları takdir etmeyi, başarısızlık durumunda bunu kabullenmesiyle birlikte nedenlerini de araştırmayı biln bireyler yetiştirilir (Yağcı, 2012:12).

Gülay, Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin bireylerin çocukluklarından itibaren başlayan psikolojik, toplumsal ve fiziksel gelişimlerine olumlu katkıları sağladığını belirtmektedir. Söz konusu beden eğitimi ve spor etkinlikleri liderlik, yaratıcılık, yapıcılık gibi yeteneklerin bireylerde gelişmelerini sağlar, azimli, mücadeleci, uyumlu, kararlı, üretken, birbirine saygılı ve anlayışlı olma, iş birliği yapma, kurallara uyma, kendini disipline etme,

bağımsız davranma, gayretli ve çalışkan olma gibi pek çok olumlu kişilik özelliğini bireylere aşılacaktır (Gülay, 2008:14-15).

Liselerde bireylerin aldıkları eğitim farklı niteliklerde olabilir. İnsanlar yeteneklerine göre aldıkları puan türüne göre herhangi bir lise seçer ve bu yönde eğitimini alır. Orta öğretimde beden eğitimi dersi büyük önem taşımaktadır çünkü bireyin ruhen, beden ve zihinsel olarak gelişme gösterdiği bir dönemdedir. Bu dönemde beden eğitimi ve spor bireye büyük katkı sağlayarak bireyi hem fiziksel olarak geliştirip hem de kötü alışkanlıklardan uzak tutacaktır. Başarılı ve mutlu bir sporcu hayatının diğer alanlarında da mutlu ve başarılı olacaktır. Beden eğitimi dersi okul programlarının da zorunlu olarak yer almaktadır ve bu programların olmazsa olmazıdır. Beden eğitimi dersi öğrencileri çok yönlü geliştiren bir derstir. Beden eğitimi öğretmeni tarafından spor salonunda ya da okul bahçesinde işlenir. Kendi imkânlarına göre yer, zaman, araç gereç durumuna göre bir plan oluşturup ve bu plan doğrultusunda öğrencilerinin cinsiyetine, yaşına, imkânlarına göre elindeki malzemeye göre (ip, top, huni, minder, vs.) dersini en verimli bir şekilde işlemeye çalışır. Beden eğitimi öğretmeni ilk yardım bilgisini, dengeli ve sağlıklı beslenme konularında da öğrencilerini yönlendirmeli ve öğrencilerini hayata hazırlamalıdır. Liselerde beden eğitimin en temel amacı kişileri yeteneklerine göre yönlendirmek, var olan yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağlamaktır (Morpa 1997).

Adams tarafından oluşturulmuş olan beden eğitimi ve spor dersinin faydaları olarak değerlendirilen temel ilkelere şu şekilde belirtilmektedir: (Gülay, 2008:15-16)

- Beden eğitimi içerisinde zihinsel ve bedensel eğitimin bütünü barındıran bir felsefeye sahiptir.
- Genel eğitim içerisinde yer alan beden eğitimi, genel etimin amaçlarına uygun bir şekilde katkı sağlayarak genel eğitim ile ayrılmaz bir bütün halindedir.
- Fiziksel aktiviteler bireylerin fiziksel gelişimi açısından oldukça önemlidir ve beden eğitimi bu açıdan bireylerin gelişim ve büyüme sürecinde oldukça etkili faydalara sahiptir.
- Boş zamanları değerlendirmede beden eğitimi büyük katkılar sağlamaktadır.
- Beden eğitimi bireylerin yaratıcılıklarını geliştirmesinde, duygularını tanımlayarak onları ifade edebilmelerinde oldukça etkilidir.
- Kültürel açıdan bireylerin gelişimine katkıda bulunan beden eğitimi bireylere estetik bakış açısı kazandırmaktadır.

- Çeşitli duyguların tanımlanmasına katkıda bulunduğu gibi beden eğitimi, içerisinde yer alan faaliyetler aracılığı ile duyguların kontrolüne de katkı sağlamaktadır.
- Beden eğitimi bireylerin gruplar arası etkileşiminde etkili olarak bir uyum sağlamayı öğretir. Böylece beden eğitimi bireylerin toplumsal uyumuna, kişiliklerine ve karakterlerine olumlu yönde katkılar sağlar.
- Bireylerin daha sağlıklı olmasını sağlayan beden eğitimi, onların bu sağlığı sürdürmeleri için gereken alışkanlığı da aşılamaktadır.
- Beden eğitimi içerisinde barındırdığı aktiviteler ile bireylere hem bedenlerini hem de zihinlerini kullanmayı öğreterek zihinsel gelişime büyük katkı sağlar.
- Beden eğitimi dersi içerisindeki sınıf etkinlik planlamaları ve yürütülmesi sınıf içerisindeki tüm bireylerin katılımı ile gerçekleşmekte ve bu durum bireylerde demokrasi duygusunu geliştirmektedir.
- Beden eğitimi genel anlamda incelendiğinde çeşitli disiplinlerden destek alınarak ders içeriklerinin oluşturulduğu görülmektedir ki bu disiplinler psikoloji, sosyoloji ve biyoloji şeklinde belirtilebilir.
- Fiziksel aktiviteler genelde en temel ihtiyaçlarımızı karşılayabilmek amacıyla oldukça önemlidir. bu açıdan bakıldığında beden eğitimi bu temel ihtiyacı karşılayan ve geliştiren bir yapıya sahiptir.
- Günümüz toplumsal yaşamın hareket kısıtlayıcılığına karşı beden eğitimi bireylerin daha hareketli olmalarına katkıda bulunarak hareketsiz yaşamın çeşitli sorunlarını önlemektedir. (Gülay, 2008:15-16).

Yukarıda belirtilen beden eğitiminin özellikleri ve faydaları çerçevesinde eğitim-öğretim süreci içerisinde beden eğitimi ve spor dersinden en fazla verimi sağlamak için birtakım amaçlar oluşturulmuştur. Bu amaçlara ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

2.1.3. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Amacı

Genel eğitimin tamamlayıcı ve önemli bir parçası olan beden eğitimi ve sporun temel amacı, öğrencilerin fiziksel etkinlik içerisinde yer almalarını sağlayarak onların fiziksel hareketlilik kapasitelerini genişletmelerine destek olmaktadır. Bununla birlikte onların duygusal, sosyal, fiziksel ve zihinsel gelişimlerine de katkı sağladığı bilinmektedir. Beden eğitiminin bu gibi daha pek çok katkı sağladığı işlevi bulunmaktadır. Ancak bu işlevlerin yerine getirilebilmesi için gerekli olan üç temel öğe bulunmaktadır. Bunlar; öğretmen, öğrenci

ve program şeklinde belirtilmektedir. Söz konusu olan bu üç temel öğrenin beden eğitimi dersini yönlendiren ve şekillendiren bir özelliğe sahip olduğu görülmektedir (Tamer ve Pultur, 2001:57-58; Gülay, 2008:16).

Beden eğitimi dersinin amacı en genel anlamda bireysel, toplumsal ve ekonomik olmak üzere üç kategoride incelenebilir. Bireysel açıdan beden eğitimi dersinin amaçları; bedensel, ruhsal ve toplumsal sağlığı sağlamak, fiziksel gelişime katkıda bulunmak, güzel vücut ve estetiği sağlamak, temel sağlık eğitimini vererek iş emniyetini sağlamak, dengeli ve esnek kişiliği kazandırmak, beden eğitilmiş olan bir yapıya sahip olmayı kazandırmak, boş zamanları değerlendirilmede ve davranış becerilerini kazandırmada etkili olmak şeklindedir. Toplumsal açıdan amaçlara bakıldığında; barış ve savaş için gerekli vatandaşlık niteliklerini sağlamak, toplumsal sorumluluk duygusunu geliştirmek, liderlik niteliklerini geliştirmek, yasalara, kurallara ve geleneklere uyumu aşılama ve bunlara saygı davranışını geliştirmek, sıra ve hak kavramlarını kazandırarak diğer bireylere saygı duyma davranışını geliştirmek, işbirliği ve takım ruhunu aşılama ve toplumsal uyumu kolaylaştırmak, toplumsal değerlere ve kültüre karşı bilinçlendirmek şeklindedir. Son olarak ekonomik açıdan beden eğitimi dersinin amacına bakıldığında; iş gücü ve meslek sorumluluğu geliştirerek ekonomik üretimde verimi sağlamak, yapıcı, yaratıcı ve üretici bireyler yetiştirmek, kaynakları korumayı ve iyi kullanmayı sağlamak, milli enerji kaynaklarını doruma da ve çevre sorunları konularında daha duyarlı olunmasını sağlamak şeklinde belirtilebilir. (Ceylan, 2006:27-28)

Yanık (2015) lise 9. Sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının incelenmesini kapsayan çalışmada beden eğitiminin amaçlarını Lumpkin'den aktarmaktadır. Buna göre beden eğitiminin amaçları üç ana başlık altında toplanmaktadır. Bunlar; bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor amaçları şeklinde belirtilmektedir. Bilişsel amaçlar içerisinde fiziksel fonksiyonların, büyümenin ve gelişmenin sağlıklı olması ile aktivite kurallarına uyarak çeşitli strateji geliştirme yeteneğine benzer çeşitli beceriler kazandırma amaçları bulunmaktadır. Duyuşsal amaçlarda bireylerin kendine güvenmelerini sağlama, kişilik gelişimlerine katkıda bulunma, iletişim becerisi geliştirme, sportif davranışı sağlama, kendini kontrol edebilme ve disiplinli olma gibi amaçlar yer almaktadır. Son olarak psiko-motor amaçları kategorisinde ise fiziksel dayanıklılık, esneklik kazandırma, kas gelişimine katkı sağlama, hareket becerisi katma gibi amaçlar söz konusu olmaktadır (Lumpkin'den akt. Yanık, 2015:17).

Bununla birlikte M.E.B. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Ortaöğretim Programı (2018) çerçevesinde beden eğitimi ve spor dersinin amaçlarına bakıldığında:

1. Öğrencilerin dünya genelinde ve ülkemizde yer alan sporların tarihçesi hakkında bilgi edinmeleri, ülkemizdeki başarılı sporcuların tanınması,
2. Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılmaları sağlanarak hareket kapasitelerinin, bilgilerinin ve becerilerinin geliştirmesi ve bu becerilerin alışkanlık hâline getirilmesi,
3. Öğrencilerin spor kültürüne sahip olmalarının sağlanması,
4. Fiziksel engelleri ve özel eğitim gerekliliği bulunan öğrencilerin psikolojik ve sosyal gelişiminin sportif faaliyetler ile desteklenmesinin rolünün ve öneminin anlaşılması,
5. Millî bayramların ve kurtuluş günlerinin önemini ve anlamın kavrayarak bu günlerde gerçekleşen kutlamalara gönüllü olarak katılmalarının sağlanması,
6. Atatürk'ün ve Türk düşünürlerinin beden eğitimi ve spor çerçevesindeki görüşlerinin benimsenmesi,
7. Spor faaliyetlerine katılım sağlayarak spor bilinci gelişmiş bir sosyal birey olarak yetişmesi, topluma sportif bireylerin kazandırılması,
8. Düzenli etkin katılım ile sağlığı güçlendirici bilgi ve becerileri hayatında ve kişisel gelişiminde kullanabilmesi,
9. Beden ve ruh sağlığını olumsuz etkileyen alışkanlık ve bağımlılıklardan uzak durması,
10. Başkalarının varlığını da kabul ederek onlara karşı her zaman dürüst, saygılı “adil oyun (fair play/sportmenlik davranışı)” davranışta bulunması ve bunu alışkanlık hâline getirmesi,
11. Spor alanında faaliyet gösteren meslek grupları hakkında bilgi sahibi olması amaçlanmaktadır. (M.E.B. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı 2018)

Görüldüğü gibi beden eğitiminin en önemli amacı daha sağlıklı daha zinde bireyler yetiştirmektir. Çocuklarımızı, gençlerimizi sigara, içki, uyuşturucu, vb. kötü alışkanlıklardan alıkoymak yine en önemli amaçlarından biridir. Beden eğitim sayesinde sadece kendimizi fiziksel olarak değil zihinsel, ruhsal ve sosyal olarak da geliştiririz. Beden eğitimi etkinlikleri sayesinde kişi daha sağlıklı daha huzurlu daha özverili, çevresine olaylara karşı daha duyarlı bir insan haline gelir. Enerjisini doğru bir şekilde atacağı için topluma, insanlara, kendine ya da başkasına zarar verecek bir insan olmaz. Birey bedenini en doğru şekilde geliştirerek kendine ve çevresine faydalı insan haline gelecektir. Çünkü bedenen görülen dengesizlikler ve bozukluklar kişiyi diğer alanlarda da başarısız ve mutsuz hale getirecektir. Beden eğitimi dersi sayesinde birey hem bedenen hem ruhen hem de zihinsel olarak rahatlayıp gelişeceği için

beden eğitimi dersine diğer derslerden daha fazla önem verilmelidir (Şahin vd. 2001; Yağcı, 2012:13).

Bedenen ve ruhen sağlıklı olmayan bir birey, enerjisini atamayan bir birey diğer derslerde de verimli olamayacaktır. Okullarda öğrencilerin yeteneklerine ve ilgilerine göre çeşitli branşlar da müsabakalar düzenleyerek öğrencileri spor yapmaya teşvik ederek daha sağlıklı ve özgüveni yüksek birey olmalarına yardımcı oluruz ve topluma en iyi şekilde katkı sağlayabiliriz.

2.1.4.Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Bireyin Gelişimi Üzerindeki Etkileri

Beden eğitimi insan gelişimine en fazla katkı sağlayan branştır. Çünkü bireyi hem zihinsel hem ruhsal hem de fiziksel olarak geliştirir. Bireyin gelişmesi demek bireyin öğrenmesi anlaması insanlarla ilişkiler kurması konuşması vb. özellikleri içine alır. Bireyler aynı gelişim özelliğini gösterebileceği gibi farklı gelişim özellikleri de gösterebilirler gelişim dönem dönem değişmektedir.

Beden eğitiminin, bireyin fiziksel ve ruhsal eğitimini olumlu yönde etkilemesinin yanı sıra, kişinin beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılarak kendini tanıması ve geliştirmesine, sosyal açıdan da toplumsal hayatta kendini gerçekleştirmesine yardımcı olması gibi etkileri söz konusudur. (Yetim, 2011)

Bu bağlamda beden eğitiminin bireyin gelişimine etkileri, fiziksel, psiko-motor, zihinsel ve toplumsal-duygusal boyutları ile incelenebilir.

2.1.4.1.Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Bireyin Fiziksel Gelişimi Üzerindeki Etkisi

Beden eğitimi bireylerin fiziksel olarak daha sağlıklı daha zinde olmasına büyük katkı sağlamaktadır. Bireyin boyunun uzamasına ağırlık olarak artmasına sağlıklı bir vücut yapısına sahip olmasına daha enerjik daha iyi hissetmesine olanak sağlar. Beden eğitimi derslerinde yapılan bütün fiziksel aktiviteler, vücudumuzun bütün sistemlerine etki yapmalıdır. Beden eğitimi derslerimizde kuvvet, çabukluk, dayanıklılık, sürat, koordinasyon, devamlılık konularını da mutlaka kapsamalıdır (Muallimoğlu 1998).

Yanık'a göre" hareket sisteminin temelini oluşturan kas ve iskelet yapımız yapılan beden eğitimi etkinlikleri sayesinde güçlenir ki buda yapılacak bedensel etkinlikleri normal kemik ve kas gelişimi için zorunlu kılmaktadır. Beden eğitimi etkinlikleri kapsamında planlı olarak yapılan bu tür etkinlikler öncelikle insan organizmasının dayanıklılığını ve bu bağlı olarak da iç organ fonksiyonlarını geliştirmenin yanında hareket etkinlikleri ile bağ dokusu esnekliğini artırır ve bu dokularda güç gelişimi gözlenir ki buda sürekli hareket halinde olan birey için değişen şartlara kolay uyum sağlamayı ve yorgunluğa karşı koyma gücü kazandırır." (Gökmen'den akt. Yanık, 2015:18).

Uygulanan fiziksel hareketler ile birey çeşitli beceriler kazanmasının yanı sıra var olan becerilerinin de gelişimini sağlamaktadır. Özellikle günümüzde hareketsiz yaşama bağlı olarak artan obezite ile mücadele edilmesi, yaşanan fiziksel sakatlıkların tedavisi ve özellikle kalp ve dolasım sisteminde görülebilecek rahatsızlıklar yine beden eğitimi etkinliklerine katılım yoluyla giderilmesi sağlanmaktadır. (Erkal ve ark., 1998; Yanık, 2015:18).

Öğrencilerde beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmanın gözle görülebilir biçimde en fazla yansıması, fiziksel becerilerinin gelişmesi sonucu bedensel verimliliğin artması ve dolayısıyla bedensel güç ve dayanıklılığın artması olarak karşımıza çıkar (Demirci, 2008; Yanık, 2015:18). Daha enerji dolu ve sağlık bir beden sağladığı için bedensel ve zihinsel yorgunluklara karşı da direnci arttırmakta ve fiziksel aktivitelerde bedeninin daha geç yorulmasına ve hormonların düzenli bir şekilde çalışmasına yardımcı olur (Açak, 2006; Yanık, 2015:18).

Beden eğitimi dersleri, fiziksel açıdan beden kitle indeksinin normal düzeyde kalması noktasında da etki etmektedir. Özellikle günümüzde artan obezite ile mücadele de beden eğitimi dersleri bu noktada önem kazanmaktadır. Dikkatle bakıldığında çocuklarda ve gençlerde şişmanlık çok hızlı bir şekilde artmaktadır. Bunun temelinde iki önemli faktör vardır. Bunlar:

1. Fiziksel hareketliliğin iyice azalması,
2. Kötü ya da aşırı beslenme.

Bu iki faktör, gençleri obeziteden uzak tutma konusunda beden eğitim dersinin önemini arttırmaktadır (Saçaklı, 2013).

Dengeli ve düzenli yaptığımız fiziksel aktiviteler sayesinde vücudumuz daha kuvvetli daha dayanıklı olur. Daha güzel bir görünüş sahibi olarak daha fit bir görünüme sahip oluruz.

Vücudumuz değişen koşullara daha çabuk adapte olarak yorgunlukla başa çıkma gücümüz artar (Mirzeoğlu 2003).

2.1.4.2.Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Bireyin Psiko-motor Gelişimi Üzerindeki Etkisi

Sinir ve kas sistemindeki gelişmelerimizin tümünü psiko-motor gelişim olarak adlandırılır. Daha da detaylı olarak psiko-motor gelişim; bireyin fiziksel yapısında ve sinir kas işlevlerindeki değişim sürecini kapsayan, ömür boyu devam eden bütün fiziksel değişim ve hareket becerilerin kazanılması süreci olarak tanımlanmaktadır. Motor gelişimle kişinin kuvvet, sürat, dayanıklılık gibi temel motorsal özelliklerinin geliştirilmesiyle beraber bireyde kalp, solunum, dolaşım sistemlerinin de gelişimi sağlanır (Demirci 2008).

“Psiko-motor gelişimin sağlanması özellikle sportif aktivitelerle gerçekleştirilir. Koşma, sıçrama, tırmanma, yakalama, fırlatma gibi temel hareketlerin gelişimi, motor gelişimin temelini oluşturur. Çeşitli becerilerin geliştirilmesine yönelik etkinlikler, bireylerin ilgilerinin de çeşitlenmesini sağlayacaktır. Bu tür becerilerin geliştirilmesi okullarda yürütülen beden eğitimi dersi ve spor etkinliklerinin öğretim program temellerini oluşturmaktadır. Bu da demek oluyor ki beden eğitimi dersi bireyi bir bütün olarak geliştirmede etkili bir araçtır. Kazanılan bu tür becerilerle birey, sosyal hayat içerisinde çeşitli etkinliklere katılmaktan hoşlanacak ve gruba uyumunu kolaylaştıracaktır.” (Yanık, 2015:19)

Doğru ve düzenli yaptığımız fiziksel aktivitelerle yani sporla kas ve sinir sistemimizi geliştiririz. Beden eğitimi dersine katılarak daha düzgün bir duruşa, esnek bir vücut yapısına sahip oluruz. Ayrıca yapılan hareketler sayesinde solunum ve dolaşım sistemimiz de gelişir (Yetim 2011).

2.1.4.3.Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Bireyin Zihinsel Gelişimi Üzerindeki Etkisi

“Akıl ve bilgi, bellek, akıl yürütme, anımsama, unutma, sorun çözme, kavramlar ve düşünce gibi zihinsel işlevleri tanımsal olarak karşılayan bilişsel süreçleri Piaget kuramlaştırarak Bilişsel Gelişim Kuramını oluşturmuştur. Piaget'e göre her insan-canlı dünyaya aşağıdaki yeteneklerle gelir:

- Şemalar oluşturma
- Uyum sağlama
- Organize etme
- Uzlaşma.” (Yanık, 2015:19-20)

Buradan yola çıkılarak; öğrencilerin katıldığı beden eğitimi dersi ve spor faaliyetleri uygulama süreci içerisinde yer alan hareketleri algılama, düşünme, depolama, model alma, karar verme, problem çözme gibi çeşitli zihinsel becerileri kazanmaları sağlanmaktadır (Demirci 2008).

Beden eğitimi ve spor etkinlikleri fiziksel gelişime psiko-motor gelişime katkı sağladığı gibi zihinsel gelişime de katkı sağlamaktadır. Spor yapan beden eğitime katılan öğrencilerin daha iyi ilişkiler kurdukları daha barışçıl daha dışa dönük oldukları görülmüştür. İlköğretim ve liselerde de okullarda oluşturulan takımlarda olan öğrencilerin not ortalamaları 5’ lik sisteme göre 3,19 ile 4,17 arasında olduğu tespit edilmiştir (Serbest vd. 2006).

Yani yapılan düzenli spor sayesinde kişi zihinsel olarak rahatlayıp mutlu ve başarılı birey haline geliyor, sorunlar karşısında daha hızlı çözümler üretebiliyor, zihnindeki sorulara daha çabuk cevap buluyor ve hayatla daha barışık pozitif birey haline geliyor. Böylece çevresindeki insanlara da daha faydalı hale geliyor.

2.1.4.4.Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Bireyin Toplumsal ve Duygusal Gelişimi Üzerindeki Etkisi

Bireylerin iç ve dış dünyadan etkilenmesinin sonucunda ortaya çıkan hoşlanma, acı duyma, korku, kaygı, sevinç, öfke, üzüntü, gibi çeşitlilik gösteren tepkileri bireyin duygu durumunu göstermektedir. Toplumsal yaşam içinde bireylerin birbirleriyle olan ilişkileri ve bu ilişkilere bağlı olarak geliştirdikleri duygu ve davranışları bireylerdeki sosyal gelişim olarak değerlendirilmektedir (Bal 2010). Bireyin içerisinde bulunduğu toplumun değer yargılarıyla doğru orantılı bir davranış geliştirme süreci olan sosyalleşme süreci doğumla başlayan ve yaşam boyu devam eden bir süreç olmaktadır.

Beden eğitiminin amaçlarından biri olarak öğrencinin hareket etmesi, kendisiyle olduğu kadar çevresi ile de etkileşime girmesi, tepkide bulunabilme yeteneklerini geliştirebilmesi karşımıza çıkmaktadır. Bu durum bizlere beden eğitiminin fiziksel etkisinin yanı sıra sosyal ve duygusal etkisinin de varlığını göstermektedir. Beden eğitimi ve spor

etkinlikleri yoluyla bireyler kendine güven, liderlik, kazanma ve kaybetmeyi kabullenebilme, kurallara uyma gibi toplumsal değerler kazanır (Demirici 2008).

Toplumsal bir kurum olan okullarda uygulanan beden eğitimi etkinlikleri öğrencilerin çevre edinmelerini, kendilerini gerçekleştirmelerini sağlamaktadır. Özellikle grupla yapılan etkinlikler kişisel gelişimi destekleyici olmasıyla beraber, demokratik bir ortamda yapılması ile de demokratik değerleri geliştirici bir özelliğe sahiptir. Beden eğitimi faaliyetleri esnasında öğrencilerin sürekli iletişim ve etkileşim halinde olmaları, bireysel ve toplumsal uyum açısından öğrenciler için birer deneysel alan niteliğindedir (Nebioğlu 2006).

Kazanma ve kaybetme duygularını tecrübe ederek birey hayata hazırlanır. Spor aynı zamanda bireylerin bir araya gelmesini sağlar ve spor sayesinde toplum oluşur. Bireylerin sosyalleşmesini etkileşim içinde olmasını sağlar. Sosyal yapının daha iyi oluşabilmesi için insanların birbirleriyle olumlu etkileşime girmeleri gerekir. Spor sayesinde insanlar bir araya gelerek sosyal yapı oluşur ve bu da diğer kurumları etkiler.

2.1.5. Beden Eğitimi Dersinin Öncelikli Hedefleri

Beden eğitimi ve spor derslerinin öncelikli hedefleri şu şekildedir:

1. Beden eğitimi dersinin amaçları kişiyi bedenen ruhen ve zihinsel olarak sağlıklı hale getirmektir.
2. Mustafa Kemal Atatürk'ün ve diğer düşünürlerin spora verdiği önemi kavrayabilmek,
3. Sinir, kas ve eklemlerin birbirleriyle olan koordinasyonlarını sağlamak,
4. Organlarımızı güçlendirerek daha sağlıklı hale getirmek,
5. Vücudumuzun duruşunu düzeltmek, güzel duruş alışkanlıkları kazanmak,
6. Beden eğitimi ve sporla ilgili bilgiler edinmek ve bu bilgileri alışkanlık haline getirip hayatımıza uygulayabilmek,
7. Müzik eşliğinde ritimle hareketler yapabilmek,
8. Halk oyunlarına istekli olmak halk oyunlarıyla ilgili bilgi ve beceri edinmek; bu hayata geçirmek,
9. Milli bayramların önemli olduğunu bilmek ve milli bayramlara katılmaya istekli olma,
10. Boş zamanların da spor faaliyetleri yapmaya istekli olmak,
11. İlk yardımla ilgili bilgi beceri edinebilme ve uygulayabilme,
12. Görev ve sorumluluk alma kurallara uyma,

13. Liderlik yapabilme ve lidere uyma,
14. İşbirliği içinde birlikte hareket edebilme,
15. Özgülvenü arttırma zamanında ve çabuk karar verebilme kabiliyeti kazandırma,
16. Kendini doğayı başkalarını sevmeye anlama kabiliyeti kazandırma,
17. Centilmence yarışma kaybetmeyi kabullenme takdir etmeyi bilme kazanma haksızlık karşısında hakkını aramayı bilme,
18. Demokratik bir şekilde hayatını devam ettirmeyi öğrenme (Morpa 1997).

Beden eğitimi dersi hedeflerine genellikle ulaşabilen bir derstir. Çok nadir de olsa hedeflerine ulaşamadığı durumların sebebi ise alan yetersizliği malzemenin olmayışı ya da öğrenci sayısının çok fazla oluşudur. Beden eğitimi dersine girmeden önce öğrenciler heyecanlı, istekli ve mutlu olur ve bu mutlulukları ve istekleri diğer derslerini de olumlu yönde etkiler. Ders sonrasında öğrenci enerjisini attığı için diğer derslere daha istekli ve rahatlamış şekilde girerek daha verimli hale gelir. Beden eğitimi ve spor sayesinde öğrenciler duygudaşlık kurabilen, dinleyebilen, fiziksel ruhsal ve zihinsel olarak sağlıklı ve kendiyile barışık bireylerdir. Kişi spor yaparak ruhunu ve bedenini eğitir. Beden eğitiminin de amaçları tam olarak bu yöndedir.

2.1.6. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Uygulamaları

Ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi dersi 9. 10.11. ve 12. Sınıflarda 2 saat zorunlu ders olarak yer almaktadır. Öğrencilerin ders seçimlerine göre de bu ders saati artmaktadır haftada 2 saat seçmeli ders olarak sınıflar beden eğitimi dersini de alabilirler. Ülkemizde ortaöğretim kurumları 4+4+4 şeklindeki eğitim sistemimizin son 4 yıllık sürecini kapsamaktadır. Okullarımızın ve öğrencilerimizin niteliklerine göre farklı eğitim programları ve farklı olanaklar sunulmaktadır. Beden eğitimi derleri özellikle spor liselerinde daha fazla ders saati olarak okutulmaktadır. Beden eğitimi dersi amaçlarına ulaşabilmesi için şu uygulamalara dikkat edilmelidir:

1. Beden eğitimi öğretmeni öncelikle öğrencilerinin sağlık durumunu bilmelidir. Derse gelmeden önce öğrencilerinden sağlık raporu istemelidir. Sağlık sorunu olan öğrencilerine başka bir planlamayla derse almalı ve sağlık sorunu olan öğrencilere daha dikkatli davranmalıdır.

2. Beden eğitimi öğretmeni öğrencilerinin isteklerini yeteneklerini baz alarak aktiviteler seçmelidir. Bu aktiviteler öğrencileri geliştirmeye yönelik olmalıdır.
3. Öğrenciler işbirliği içinde beraber derslere katılmalı, cinsiyet ayrımı yapılmamalıdır. Eşli hareketler yaptırılarak öğrencilerin sosyal yönleri geliştirilmelidir.
4. Dersler uygulamalı şekilde işlenerek öğrencilerin dikkatleri sürekli canlı tutulmalıdır.
5. Müzik ve ritimden yararlanılarak daha keyifli ders işlenmesi sağlanmalıdır.
6. Öğrencilere yaptıkları davranış karşısında mutlaka ödül verilmelidir. Böylece öğrenmeleri daha kalıcı hale gelecektir.
7. Hareketler öğretilirken basitten zora doğru gidilmeli ya da hareketler parçalara ayrılarak öğrencilere verilmelidir.
8. Beden eğitimi öğretmeni hareketleri öğrencilerine uygulatmadan önce kendisi göstererek öğrencilere rol model olmalıdır.
9. Beden eğitimi öğretmeni kazanmanın ötesinde paylaşmayı centilmenliği ve doğru davranışı öğrencilerine benimsetmelidir.
10. Beden eğitimindeki genel amaç; insanı bütün olarak geliştirmektir. Beden eğitimi fiziksel olarak insanı geliştirdiği gibi kişilik olarak da geliştirmektir (MEB 2011).

2.2.TUTUM

Latince kökenine bakıldığında “harekete hazır” anlamına gelen tutum, “psikolojik bir sürecin herhangi bir değer yargısıyla damgalanmış bir nesne veya duruma ilişkin olarak bireyin olumlu veya olumsuz duygusal tepki göstereceğini belirleyen oldukça sürekliliği olan bir hazır olma durumudur.” (Yağcı, 2012:23)

Tutum sözcüğünü ilk olarak H.Spencer 1862 yılında bireyin zihinsel durumu şeklinde kullanmıştır (Erden, 2017:5). Bununla beraber toplumsal yaşam içerisinde, insan ilişkilerinde olduğu kadar öğrenmede de önemli bir yere sahip olan tutum ile ilgili birçok tanım yapılmıştır.

Senemoğlu (2001) tutumu; "bireyin herhangi bir grup şeye, bireylere, olaylara ve çok çeşitli durumlara karşı, bireysel etkinliklerindeki seçimini etkileyen, kazanılmış içsel durum" olarak tanımlamaktadır.

“Tezbasaran (1997) tutumu "belirli nesne, durum, kurum ya da diğer insanlara karşı öğrenilmiş, olumlu ya da olumsuz tepkide bulunma eğilimidir" diye tanımlarken, Kağıtçıbaşı

(1992) tutumu “bireye atfedilen ve onun belli bir nesne, birey ya da belli bir konu ile ilgili duygu, düşünce ve davranışlarını oluşturan eğilimlerdir” şeklinde tanımlamıştır.” (Yanık, 2015:23)

Tutum bir nesneyi olumlu ya da olumsuz değerlendirmeyi ifade etmektedir. Daha genel anlamda tutum, “bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu, ya da olaya karşı deneyim, motivasyon ve bilgilerine dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimidir.” (Yağcı, 2012:23-24)

Tutum bireyin olaylara, kurumlara, insanlara çevresine ilişkin düşüncelerini, davranışlarını ve duygularını organize eden bir eğilimdir. Kişinin kendisine ait düşünce ve davranış şeklidir. Kişinin davranışlarında, tavırlarında, aldığı kararlarda tutarlı olmasını sağlar (Çetin 2012).

Tutum, “bireye atfedilen ve onun bir psikolojik objeyle ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir.” (Smith’ten akt. Gökçakan, ed.Coşkun, 2013:116). Tanıma bakıldığında tutumun gözlenebilen açıklıkta bir özelliğe sahip olmadığını ancak bireyin davranışlarından yola çıkılarak eğilimine dair bir varsayımda bulunduğu söylememiz mümkündür. Bu durumda söyleyebiliriz ki tutum gözlenebilen bir davranış değil, davranışı yönlendiren, hazırlayan bir güç, bir eğilimdir.

Genel açıdan psikolojinin özel açıdan ise sosyal psikolojinin içerisinde yer alan tutum önemli konulardan biridir. Bunun sebebi en başta davranışların arkasındaki gizli, yönlendirici güç olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca tutumlarını bizi diğer insanlardan ayıran bir özellik olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında tutumun incelenmesi ile bir yandan tutumların işleyiş biçimi belirlenebilecek ve davranışları önceden tahmin etme olanağı oluşacak, bir yandan da tutum değişimi sürecinin koşulları saptanacak ve insan davranışları, tutumları kontrol edilerek denetim altına alınabilecektir (Yağcı, 2012:24).

Tutumlar ile ilgili kavramlar genel olarak inançlar, değerler ve normlar şeklinde ele alınmaktadır. Bu üç temel kavram tutumlara etki etmekle beraber tutumlar da bu kavramlara/unsurlara etki edebilmektedir (Gökçakan, ed.Coşkun, 2013:116-117) .

Bir tutum olumlu veya olumsuz olarak iki kategoriye ayrılabilir. Olumsuz bir tutum, nesne ya da fikirler konusunda olumsuz inanca sahip olma, reddetme veya sevmeme, ona karşı olumsuz hareketlerde bulunmayla kendini gösterebilir. Olumlu bir tutum ise, nesne ya da fikirler konusunda olumlu inanca sahip olma, benimseme ve sevme ile kendini gösterebilir

(Demirhan ve Altay, 2001). Bir derse karşı olumlu tutum geliştirme dersin verimliliği açısından oldukça önemli olmakla birlikte “derse katılma isteği, karşılık vermekten tatmin olma, bir değeri olduğunu kabullenme ve bir değer olarak kabulüne taraftar olma” (Yağcı, 2012:24) şeklindeki davranışları içermesi söz konusu ise derse karşı olumlu bir tutum söz konusudur denebilir.

Kangalgil’e (2006) göre öğrenci tutumları öğretmenler ve dersin programı arasındaki ilişki için önemli bir boyuta sahiptir. Çünkü öğrencilerin derse ve öğretmene karşı geliştirmiş olduğu tutumlar öğrencilerin gelecek hayatlarını ve öğrenimlerini derinden etkilemektedir. Bu açıdan bakıldığında beden eğitimi dersinin daha verimli, etkin ve yaygın duruma getirilmesi amacıyla öğrencilerin geliştirdikleri tutum dikkatle incelenmelidir. Öğrencinin derse karşı geliştirdiği tutum ile öğrencinin dersteki başarısı arasında bir bağlantı olduğu dikkate alınırsa beden eğitimi dersine karşı geliştirilen olumlu tutum dersin amacını gerçekleştirmesini sağlayacaktır.

Tutumun değerlendirilebilmesi için öncelikle bir tutumun nasıl oluştuğunu ve oluşumundaki etkenlerin neler olduğunu bilmemiz gerekmektedir. Hiçbir tutum doğuştan gelen bir özelliğe sahip olmamaktadır. Tutumlar bireyin toplumsal ilişki içerisinde olduğu çevreden gelen mesajlar ve edinmiş olduğu tecrübelerden kaynaklanmaktadır. Bir başka ifade ile tutumların oluşmasında deneyim, bilgi birikimi ve çevre önemli rol oynayan faktörlerdir (Gökçakan, ed.Coşkun, 2013:116).

2.2.1.Tutum Nasıl Oluşur?

Bireylerin tutumlarının olumlu olacağı gibi olumsuz da olabilir. Beden eğitimi dersine karşı öğrencilerin tutumları genellikle olumludur denebilir. Öğrenci, öğretmenini severek dersine hazır gelir ya da derse katılarak bunu belli eder. Beden eğitimi dersine karşı tutumunun oluşmasında öğretmenin, ortamın, sınıf mevcudunun, öğrencilerin birbirleriyle olan iletişimlerinin büyük rolü vardır. Eğer öğrencilerin ilgilerine, yeteneklerine saygı duyuluyorsa öğrencinin istekleri dikkate alınmıyorsa öğrencinin tutumu da derse ve öğretmene karşı olumlu olacaktır. Bir derse ilişkin pozitif davranış geliştirmek, ders içinde katılım, derse karşı istekli olma, derse katılmaktan memnun olma ve bunu bir değer olarak kabullenme davranışlarını da içine alır (Özçelik 1998).

Beden eğitimi dersine karşı olumlu tutuma sahip olan öğrenci diğer derslerinde de daha başarılı ve diğer derslere karşı da olumlu tutum sergilemektedir. Öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı sahip oldukları olumsuz tutumlar, önyargılar değiştirilmeli ve kendiyile barışık kendini, çevresini seven dışa dönük, demokratik bireyler yetiştirilmelidir. Dersin daha güzel daha eğlenceli işlenmesi için daha fazla verim sağlamak için öncelikle öğrencilerin derse karşı olumlu tutuma sahip olmaları yollar izlenmelidir.

2.2.2.Tutum Oluşturucu Öğeler

Tutum oluşturucu öğeleri 3'e ayırmak mümkündür. Bunlar bilişsel öğeler, duygusal öğeler ve davranışsal öğeler şeklindedir. Bu üç temel öğe birbirinden ayrılamaz bir bütünlük ve etkileşim içerisindedir. Dolayısıyla öğeler arasında tutarlılık söz konusudur (Ulutaş, 2018:19).

Tutumları oluşturan öğelerden duygusal öğe kişinin nesneye karşı duygularını ifade etmekte ve olumlu- olumsuz değerlendirmeyi içermektedir. Davranışsal öğe kişinin belli bir yönde yani olumlu ya da olumsuz şeklindeki davranış eğilimini içermektedir. Son olarak bilişsel öğe ise kişinin bilgi, düşünce ve inanışlarını içeren düşünceleridir (Gökçakan, ed.Coşkun, 2013:127).

2.2.2.1.Bilişsel öğe

Bilişsel öğe literatürde zihinsel öğe olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte bilişsel öğenin çeşitli tanımları da söz konusudur. “Bernstein ve arkadaşları, bilişsel öğeye birtakım inanç demişlerdir. Penner, bilişsel öğeye tutum nesnesi ile alakalı inançlardan oluşur demiştir. Taylor ve arkadaşları, bilişsel öğeye kişinin özellikle tutum nesnesine yönelik sahip olduğu bilgi, olgu ve inançları barındıran düşüncelerdir demiştir.” (Ulutaş, 2018:19-20)

Bilişsel öğe en genel anlamda kişinin tutum nesnesi hakkındaki bilgileri, düşünceleri ve inançlarını ifade etmektedir. Bilişsel öğenin oluşumunda özellikle deneyimleri çerçevesinde edindiği bilgiler etkilidir. Bilişsel öğe çerçevesinde tutumlar olumlu ya da olumsuz olabilmektedir. Örneğin, beden eğitimi dersine karşı olumsuz bir inanç içerisindeki birey beden eğitimi dersinin okul başarısını olumsuz etkilediğini ifade edebilir. Bu bilgi yanlış bile olsa bireye göre doğru olmaktadır.

Görüldüğü gibi bilişsel öge nesnelere olan bakış açımız nesnelere değerlendirme şeklimizdir. Nesnelere ilgili bildiklerimizi, fikirlerimizi kapsar. Birey bir davranışın doğru olduğuna inanıyorsa o davranış yanlış bile olsa ona göre doğrudur. Ör: Okul takımlarına katılmanın ders başarısını düşüreceğine inanıyorsa bu onun için doğrudur ve bunu değiştirmekte zordur.

2.2.2.2.Duygusal öge

Tutumların bir diğer ögesi olan duygusal öge, tutumun kişiden kişiye farklılık gösteren, gözle görülür bir biçimde kanıtlanamayan hoşlanma ya da hoşlanmama gibi değerlendirmeleri içeren yönüdür (Yanık, 2015:24). Bilişsel ögeye kıyasla daha basit bir değerlendirmesi olan duygusal öge tutum nesnesine karşı olumlu ya da olumsuz tepkiye bir ön eğilim şeklinde ifade edilebilir.

Bireyin bir uyarıcıya karşı kazandığı deneyimler sonucunda yaptığı çıkarımlar aynı uyarıcı ile daha sonraki karşılaşmalarında da tutumunun yönünü belirler. Duygusal ögesi ağır basan bir tutumun değişimi daha zor olmasının yanı sıra duygusal yönü ağır basmayan tutumların oluşumu da daha yavaş ve karmaşıktır.

Kısaca duygusal öge kişiden kişiye değişen nefret etme, sevmeme vb. gibi duyguları içine almaktadır. Bunu şu şekilde örneklendirebiliriz: spor eğitimi alan bir öğrencinin ilk defa jimnastik branşı ile karşılaşması ve derste başarısız kalması ya da derste sakatlanması durumunda ileriki yıllarda jimnastik branşı ile karşılaştığında geçmişini hatırlayarak derse karşı olumsuz tutum sergileyebilir ya da beden eğitimi dersi içinde en çok atletizm branşını sevmeye ya da müsabakalardan önce ısınmayı sevmeye ya da sevmeme gibi duygusal olarak hissettiklerimiz ileriki hayatımızda bu branşları ya da ısınma hareketlerini alışkanlık haline getirmemizi ve devam etmemizi sağlayabilir.

2.2.2.3.Davranışsal öge

Bir başka tutum ögesi olan davranışsal öge ise gözlemlenebilir bir niteliğe sahip olan nesnelere karşı tavırlarımız, davranışlarımızdır. Yani nesnelere olaylara ya da insanlara olan yaklaşımımız onlara verdiğimiz tepkilerdir. Ancak belirtmemiz gerekir ki davranışsal öge

davranışın kendisi değil, davranış eğilimidir (Aras 2013). Bunda da bireyin sahip olduğu bilgi, inanç ve tecrübelerin etkisi ile objenin gereği doğrultusunda bir hareket eğilimi görülebilir.

“Cüceloğlu (1996) tutumlar ve davranışlar arasında sıkı bir ilişki olduğunu aşağıda sıralanan dört faktörde şöyle bahsetmiştir;

1. Tutumumuz konusunda kendimize güvenimiz varsa ve bu konudaki düşüncelerimiz gayet açık ve seçikse,
2. Tutumumuzun konusu olan kişi, grup veya nesneyle kişisel bir yakınlığımız varsa,
3. Belirli bir davranış göstermeye niyetliyse ve bu niyet bizim tutumumuza göre gelişmişse,
4. Geçmişte niyet ettiğimiz gibi hareket ettiyse, davranışlarımızla tutumlarımız arasında sıkı bir ilişkiden bahsedebiliriz.” (Yanık, 2015:25)

Duygusal öge ile davranışsal öge birbirini tamamlayarak kendini sözler ve davranışlar olarak göstermektedir. Buna örnek olarak: karate yapan insanlardan korkmak, onlardan uzak durmak ya da spor yapan insanlara saygı duymak gösterilebilir.

Bahsedilen tutumun 3 ögesi birbirleriyle tamamen bağlantılı öğelerdir. Bu öğeler olumlu ya da olumsuz olarak tutumlarımızı etkilemektedir.

2.2.3. Tutumun işlevleri

Duygu, düşünce, yetenek ve davranışlar geliştiren bireyin içinde bulunduğu durumun tutarlılığını sağlamak ve böylece bunlar arasındaki tutarsız durumların önlenmesi tutumun işlevi olarak değerlendirilmektedir. Ancak genel bakış açısında tutumun dört temel işlevi olduğu belirtilmektedir. Bunlar: (İnceoğlu, 2010; Kırıl, 2013; Filiz, 2018:23)

1. Araçsal İşlevi
2. Bilgi İşlevi
3. Değer İfade Etme İşlevi
4. Ego Savunma İşlevi şeklinde belirtilmektedir.

Tutumun bu dört işlevinden ilki olan araçsal işlevin temeli, bireyin en fazla ödül alma beklentisi veya en az ceza ile durumdan kurtulabilmesi düşüncesi yer almaktadır. Yani bireyin geliştirmiş olduğu tutumlar genellikle ödül alma veya cezadan kaçma isteğinden

kaynaklanabilmektedir. (Atkinson vd. akt. Filiz, 2018:23). Bu amaçla tutum geliştirmeden önce ise birey genel olarak durum değerlendirmesi yaparak sessiz kalacaktır (İnceoğlu, 2010).

Bir diğer tutum işlevi bilgi işlevidir. Doğduğumuz andan itibaren bireyler bilgi edinme diğer bir deyişle öğrenme süreci içerisine girmektedir. Bununla birlikte edinilen yeni bilgilerin güvenirliliğini veya doğruluğunu da kontrol etmektedirler (Kırel, 2013). Günümüz açısından baktığımızda bilgi edinme ve kontrol sürecinin çok daha kolay ve hızlı yollarla sağlandığını söylememiz de mümkündür. Bununla birlikte bilgi edindiğimiz kaynakların da çeşitliliği söz konusu olmaktadır. Bilgi kaynaklarındaki bu çeşitlilik veya farklılık ise tutumlar arasındaki farklılıklardan kaynaklanmaktadır (İnceoğlu, 2010).

“Temel olarak farklı bilgileri, detaylarını incelemeksizin etkin bir şekilde sınıflandırmaya ve işlemeye olanak tanıyan şemalar olan bu türden tutumlar, dünyaya anlam katmak adına insanlara yön gösteren ve günlük hayatımızda önem verilmesi gerekli olan farklı bilgileri düzenlemekte ve ilgili tutumlar bir bilgi işlevine hizmet ederek çalışmaktadır.” (Atkinson vd. akt. Filiz, 2018:24).

Tutumun üçüncü işlevi olarak karşımıza değer ifade etme işlevi çıkmaktadır. Tutarlı davranışlarda bulunma isteği her bireyde bulunan bir özelliktir. Bu nedenle bireylerin içerisinde bulunduğu toplumsal değerler ve kendi geliştirmiş olduğu tutumlar, bireyin kendisini ifade edebilmesini sağlayan bir kimlik haline gelerek sürdürülmektedir. Benlik kimliği bireyin yaşadığı toplum ve bulunduğu çevre ile doğrudan ilişkilidir. Bireyin sahip olduğu yetenekler, bu yetenekleri algılama biçimi ile ilişkilidir. Kişinin kendisini ifade ederken kendi fikirleri doğrultusunda bunu yapması, benlik kimliği kapsamına girmektedir (Filiz, 2018:24).

Son olarak tutumun dördüncü işlevi ise ego savunma işlevidir. Bireyin içerisinde bulunduğu toplumda kabul görmeyen tutumları benimsemesinden dolayı yaşadığı baskı sonucunda yaşanan durumlarda ego savunma işlevini görmemiz mümkündür. Bireyin kabul görmeyen bir tutumu benimsediğinde ve baskı altında kaldığında çoğunlukla karşıt görüşlülere karşı düşmanca bir tutum geliştirerek bu yönde davranışlar sergilemesi durumu ego savunma işlevi şeklinde ifade edilmektedir. (Atkinson vd. akt. Filiz, 2018:25).

Birey kendi benliğini kendisinin gözünde üst seviyeye çekmek adına kendinde kabul edemeyeceği çeşitli olumsuz davranışlarını başka kişilere atfetmektedir. Burada tutum bir savunma mekanizması olarak egoyu koruyucu bir işlev olarak algılanmaktadır. Burada tutum

bireyin kişiliğini ve temel değerlerini koruyan kişiyi değerlerine yönelik tehlikelerden koruyan bir savunma mekanizması olarak görülmektedir (İnceoğlu, 2010).

2.2.4. Tutumun Kriterleri

Tutum kavramı sosyal psikoloji alanında oldukça önemli bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra tutum kavramının yatkınlık, iç güdü, biyolojik durum gibi kavramlar ile karıştırılmaması amacıyla özelliklerinin/kriterlerinin ne olduğunu belirtmek oldukça önemlidir (Kağıtçıbaşı, 2006). Bu doğrultuda tutum kavramının kriterleri şu şekilde sıralanmaktadır (Yılmaz, 2009):

- Tutumlar doğduğumuz andan itibaren bizimle olan duygular değildir, içerisinde bulunduğumuz duruma bağlı olarak sonradan geliştirilir.
- Tutumların öğrenilmesi nedeniyle onlar genellikle az ya da sürekli olarak kalıcılık göstermektedirler.
- Tutumlar içerisinde bulunulan duruma bağlı olarak geliştiğinden genellikle özne-nesne veya özne-durum ilişkisine bağlı olarak gelişmeleri söz konusudur.
- Bir tutumun göstergesi az sayıda ya da çok sayıda maddeyi kapsayabilir. Gösterge, tek bir madde ya da tek bir kategori altındaki çok sayıdaki maddeden oluşabilir. Burada bir genelleştirme söz konusudur. Bir kuruma atfedilen düşünce o kurumun bütün üyeleri için de geçerli olmaktadır.
- Tutumlar olumsuz ya da olumlu bir yönde ve amaçta gelişmektedir.
- Yukarıdaki beş kriter, tutumları diğer iç hallerden ya da faktörlerden ayırır. Bu beş kriter hem sosyal hem de sosyal olmayan tutumlar için geçerlidir. Tüm tutumların (sosyal ya da sosyal olmayan) oluşumunun ve işlevinin altında aynı genel ilkeler yatar. Tüm tutumlar belli nesne, olay ya da kişilerle ilişkili olarak edinilmiş güdülerdir.

2.2.5. Tutumun oluşmasını etkileyen faktörler

Tutumlar insanların dünyaya gelmeleriyle birlikte içlerinde var olan duygu durumu değildir. Aksine tutumlar içerisinde bulunulan durum çerçevesinde yaşananların geliştirdiği, sonradan öğrenilen olgulardır (Filiz, 2018:26). Tutumların oluşumu ve değişiminde güdüsel ve zihinsel faktörler etkili olmaktadır. “Bir kişinin bir objeye alakalı sahip olduğu bilgiyi

tecrübeleriyle kıyaslaması, taklit ve pekiştirmeden yararlanarak objeyle alakalı tutum oluşturmaları ve tutumun ortaya çıkmasıyla birlikte tutumun geliştirilmesi bilişsel tutarlılık ilkesinin daha da önem kazanmasını sağlamaktadır.” (Filiz, 2018:26)

Bunun sonucunda birey pasif durumda kalmayarak aktif duruma geçmektedir. Yaşam içerisinde edindiği bilgileri şekillendirerek birey bu bilgileri kendine özgü hale getirmektedir. Algılayış biçimi sonucunda özgün hale gelmiş bilgiler içerisinde birey tutarlı ve tutarsız ayrımı yaparak tutarsız olanları eleme ve tutarlı olanları benimseme davranışı sergilemektedir (Freedman vd., akt. Filiz, 2018:27).

Bireylerin bazı nesnelere karşı geliştirmiş olduğu tutumlar, yalnızca nesnelere sahip oldukları birtakım özelliklerden etkilenerek gelişmez. Çoğunlukla gelişen tutumlarda çevresel faktörlerin de etkili olması söz konusudur. Ayrıca geliştirilen tutumların çeşitli faktörlerden etkilenerek değişmesi de söz konusudur. (Filiz, 2018:27)

Genel olarak tutumların oluşmasında etkili olan faktörleri Aydın (2004) şu şekilde ifade etmektedir:

- Kitle İletişim Araçları
- Tutum Nesnesi ile olan Kişisel Deneyimler
- Akran Etkisi
- Anne-baba Etkisi
- Öğretmen Etkisi

2.2.6. Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlar

Genel eğitimin olmazsa olmaz bir parçası olan beden eğitimi ve spor dersi öğrencilerin fiziksel, zihinsel, sosyal ve ruhsal gelişimlerine katkıda bulunduğu gerçeğinden yola çıkarak beden eğitimi dersinin de daha verimli yürütülebilmesi gerekmektedir. Bunun için ise daha önce bahsedilen öğretmen, öğrenci ve program öğelerinin birbirleriyle uyum içerisinde olması oldukça önemlidir. Beden Eğitimi dersinin daha etkin ve yaygın duruma getirilebilmesi ve öğrencilerin bir bütün olarak gelişmesi, bu öğeler arasındaki ilişkinin sağlıklı ve uyumlu olmasına bağlı görünmektedir (Kangalgil, Hünük ve Demirhan, 2006).

Öğrencilerin okullarda gördüğü her derse ilişkin geliştirdiği belli bir tutumu söz konusudur. Bu geliştirilen tutumlara beden eğitimi dersi de dahildir. Bu noktada geliştirilen

tutumun bilinmesi dersin verimliliği açısından oldukça önemlidir. beden eğitimi dersine karşı geliştirilen olumlu tutum öğrencilerin dersle ilişkilerini kuvvetlendirmektedir (Demirhan ve Altay, 2001). Ayrıca beden eğitimi dersine karşı geliştirilen olumlu tutum bireylerin daha sonraki hayatlarında onları fiziksel aktiviteye de teşvik edecektir.

Tüm yaşam boyunca fiziksel aktivitenin birey için önemi dikkate alındığında beden eğitimi dersine yönelik geliştirilen tutum oldukça önemlidir. bu öneminden dolayı konu ile ilgili de oldukça fazla yapılan çalışma olmaktadır (Karadağ, 2012).

Öğrenciler okul içerisinde aldıkları tüm dersler için ayrı ayrı tutum geliştirmekte ve bu tutumlar olumlu veya olumsuz yönde olmaktadır. Beden eğitimi dersine karşı öğrencilerin geliştirmiş oldukları olumlu tutum onları beden eğitimi dersine karşı istekli kılar. Bu durum ise dersin verimliliğini arttırarak dersin amaçlarına ulaşmasını sağlar. Ancak beden eğitimi dersine karşı öğrencilerin geliştirmiş oldukları olumsuz tutum ise öğrencilerin derse isteksiz katılımı ile sonuçlanır ve bu yalnızca dersin verimliliğini etkilemeyerek onların ileriki yaşamlarında fiziksel aktivitelere karşı olan tutumlarını da etkilemektedir (Ekici, Bayrakdar ve Hacıcaferoğlu, 2011).

Genel olarak bakıldığında henüz okula yeni başlayan ilköğretim seviyesindeki öğrencilerin derslere karşı oldukları tutumlar çoğunlukla ebeveynlerinin etkisi ile şekillenmiş olabilir. Bu duruma beden eğitimi dersi de dahil olmaktadır. Ebeveynlerin tutumları doğrultusunda öğrenciler beden eğitimi dersinin bazı aktivitelerine katılıp katılamayacağı söz konusu olmaktadır. Bazı ebeveynler daha önce edindiği tecrübeler doğrultusunda beden eğitimi dersine karşı olumlu veya olumsuz tutumlar geliştirmişlerdir. Olumsuz tutum geliştiren ebeveynler çocuklarını okul yaşamlarının başlarında beden eğitimi ve spor dersinin faaliyetlerinden uzak tutarken, olumlu tutum geliştiren ebeveynler çocuklarını teşvik etmektedir (Koç, 2009). Bu durumu da en belirgin şekilde Türk toplumunda görmemiz mümkündür. Örneğin bazı ebeveynler toplumda genel bir kanı haline gelmiş olan sporun dersleri olumsuz yönde etkilediği düşünce sebebiyle veya sakatlanma ihtimali olabileceği sebebiyle çocuklarını beden eğitimi dersinin faaliyetlerinden uzak tutma çabası içerisinde girmektedir (Öncü, 2007). Ancak ebeveynlerin bu tutumu ve toplumda genel bir kanı haline gelmiş bu düşünce oldukça yanlıştır.

Beden eğitimi dersi ve tutum konusu ile ilgili daha önce yapılan çalışmalara bakıldığında tutumların bazı sosyo-demografik özelliklere göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Özellikle tutumların yaş ve cinsiyete göre farklılık gösterdiği belirtilmiştir (Çelik ve

Pulur, 2011). Ancak bunun dışında yapılan çalışmalarda eğitim alınan sınıf seviyesi, ebeveyn mesleği ve gelir durumu, ebeveynlerin fiziksel aktivite geçmişi veya derse ilişkin önceden geliştirdiği tutumlar öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı geliştirdikleri tutumu etkilemektedir (Kangalgil vd. 2004). Kısaca beden eğitimi dersine karşı geliştirilen tutumlara etkileyebilecek faktörler ebeveynler, öğretmenler ve bireyin kendisi olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak beden eğitimi dersine karşı geliştirilen tutumun olumlu olması ne kadar önemli ise olumsuz olan tutumların tespit edilmesi de oldukça önemlidir. Bunun sebebi geliştirilen olumsuz tutuma neden olan etkenlerin belirlenerek gereken iyileştirmelerin yapılması ve diğer öğrencilerde de olumsuz tutum gelişiminin önlenmesini sağlamasıdır. Geliştirilen olumsuz tutumlara sebep olan etkenlerin tespit edebilme amacıyla da öğrencilere sorular sorarak onların ne istediğini, neye ilgilerinin olduğunu veya yeteneklerinin neler olduğunu öğrenmek gerekmektedir. Böylece öğrenilen bilgiler ışığında bu öğrencilerin istekleri karşılanacak ve derse karşı geliştirilen tutum olumlu yönde gelişecektir. Ayrıca her geçen gün değişen yaşam koşulları çerçevesinde derslerde de değişiklikler yaşanmalıdır. Bu açıdan bakıldığında öğrencilerin değişen yaşam koşullarında farklı talep ve istekleri olabilecektir. Bu nedenle beden eğitimi ve spor dersi de gereken değişiklikleri takip etmeli ve yerine getirmelidir.

2.2.7. Beden Eğitimi ve Spor Dersi için Tutum Ölçeklerinin Kullanılması

Beden eğitimi dersine yönelik geliştirilen tutumları incelemek amacıyla yapılan çalışmalar oldukça çeşitlidir ve bu çalışmalar halen devam etmektedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında çalışmalar tutumun tespit edilebilmesi amacıyla ölçek geliştirme veya var olan ölçeğin kullanımı aracılığıyla öğrencilerin tutumlarını tespit etme amaçlı olmaktadır (Demirhan ve Altay, 2001:10).

Daha önce de belirtildiği gibi geliştirilen tutumları etkileyen oldukça fazla faktör söz konusudur. Bu faktörler en genel anlamda çevresel faktörler ve bireysel faktörler olarak değerlendirilebilir. Detaylı olarak ise bu faktörler; aile, arkadaş çevresi, öğretmenler, sınıf arkadaşları, antrenörler, cinsiyet, yaş, ekonomik durum v.s. şeklinde çoğaltılabilir. Ancak aile ve okul faktörlerinden yani çevresel faktörlerden bireyler çok daha fazla etkilenmekte ve bu faktörlerden aldığı mesajlar doğrultusunda olumlu veya olumsuz tutum geliştirmektedir (Özer ve Aktop, 2003:70).

Geliştirilen tutumların tespiti de oldukça önemlidir. Tutumların tespit edilmesi amacıyla çeşitli ölçekler geliştirilmiştir. Ülkemizde öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirmiş oldukları tutumları araştırma amacıyla Pehlivan (1998) ile Demirhan ve Altay (2001) ölçek geliştirme çalışması yapmışlardır. Pehlivan, ilk ve ortaöğretim seviyesinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı geliştirmiş olduğu tutumları tespit edebilmek amacıyla 22 maddeden oluşan Likert tipi bir ölçek geliştirmiştir. Ölçeğin güvenirlik katsayısı ise 0.95 olarak değerlendirilmiştir. Demirhan ve Altay ise 24 maddeden oluşan beşli Likert tipi bir ölçek olan ‘Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği’ (BESTÖ) geliştirmiştir. Bu ölçekten alınabilecek en fazla puan 120 puan olmaktadır. Ayrıca ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.93 olarak bulunmuştur (Özer ve Aktop, 2003:70).

Bu ölçeklerin dışında bir de Sheririll ve Toulmin tarafından 1977 yılında geliştirilmiş olan ölçeğin Türkiye için uyarlanması Özer ve Aktop tarafından yapılmıştır. Söz konusu ölçek 7’li Likert tipi olup 50 maddeden oluşmaktadır. ‘Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği’ (BEDTÖ) olarak ifade edilen bu ölçekten 50 ile 350 arasında puan alınmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ise 0.86 olarak bulunmuştur.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, araştırmanın örnekleme, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analiz edilmesi üzerinde durulmuştur.

3.1.ARAŞTIRMANIN MODELİ

Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını araştıran bu çalışma betimsel bir çalışmadır. Ayrıca araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Betimleme yöntemi, geçmişte var olan ya da halen devam eden bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, kendi şartları içerisinde ve olduğu gibi anlatılmaya çalışılır. Olayı değiştirme ve etkileme çabası kesinlikle gösterilmez. Önemli olan bilmek istenen şeyi gözleyip belirleyebilmektir. İlişkisel tarama modeli ise iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. (Karasar, 2008)

3.2.ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

Araştırma evrenini Sivas il merkezinde liselerde (9., 10., 11., 12. sınıfta) öğrenim görüp, beden eğitimi ve spor dersine katılan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme Sivas ili merkezinde yer alan Kongre Anadolu Lisesi, Atatürk Anadolu Lisesi, Batı Koleji ve Gazi Anadolu Lisesi öğrencilerinden katılım sağlayan 924 öğrenciden oluşmaktadır. Bu öğrencilerden 149'u (%16,1) Atatürk Anadolu Lisesi, 168'i (%18,2) Batı Koleji, 269'u (%29,1) Gazi Anadolu Lisesi ve 338'i (%36,6) Kongre Anadolu Lisesi'nden katılım sağlamışlardır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI

Veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan ölçek kullanılmıştır. Ölçeğin birinci bölümünde araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu, ikinci bölümünde ise öğrenci tutumlarının ölçülmesi için; Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen “Beden

Eğitimi ve Spor Tutum leği” (BEST) kullanılmıştır. Likert tipi 5’li dereceleme leği uygulanmıştır. 24 maddelik ölçeğin 12’si olumlu 12’si olumsuz maddeden oluşmaktadı. Anket maddelerinin incelenmesinde 6, 7, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 23. maddeler olumlu 1, 2, 3, 4, 5, 8, 11, 13, 19, 20, 22, 24. maddeler olumsuz maddeler olarak değerlendirilmektedir.

Ölçek maddelerinin derecelendirilmesi;

Olumlu maddeler için; Kesinlikle Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kısım Katılıyorum (3), Katılmıyorum (2) ve Kesinlikle Katılmıyorum (1) şeklinde.

Olumsuz maddeler için ise; Kesinlikle Katılıyorum (1), Katılıyorum (2), Kısım Katılıyorum (3), Katılmıyorum (4) ve Kesinlikle Katılmıyorum (5) şeklinde dereceleme yapılmıştır.

Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 24, en düşük puan ise 120’dir. Sonuçta 1-24 puan en olumsuz tutumu, 25-48 puan olumsuz tutumu, 49-72 puan nötr tutumu, 73-94 puan olumlu tutumu, 95-120 puan en olumlu tutumu ifade etmektedir. Ölçekten elde edilebilecek puanları yorumlamanın bir diğer yolu da yanıtlayıcı tarafından işaretlenen cümlelerin madde puanlarının toplamının madde sayısına bölünmesidir. Bu yolla elde edilecek istatistik 1 ile 5 arasında olacaktır. Bunlardan 13 arasında olanlar olumsuz, 3-5 arasında olanlar olumlu tutum gösterecektir (Demirhan ve Altay,2001). Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.93’tür. Ölçüt geçerliliği için kullanılan ve Pehlivan (1998) tarafından geliştirilen tutum leğinin benzer bir 34 kişilik gruba uygulanmasıyla elde edilen korelasyon katsayısı da 0.83 olarak hesaplanmıştır.

3.4. VERİLERİN TOPLANMASI

2018-2019 eğitim-ğretim yılında “Kişisel Bilgi Formu” ve “Beden Eğitim ve Spora İlişkin Tutum leği” rneklemleri oluşturan Sivas ili merkezindeki Kongre Anadolu Lisesi’nde, Atatürk Anadolu Lisesi’nde, Batı Koleji’nde ve Gazi Anadolu Lisesi’nde dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci sınıflarında araştırmacı ve okulun rehber veya sınıf ğretmeni ile beraber aynı anda sınıfta olan öğrenciler üzerinde uygulanmıştır. Doğru ve eksiksiz olarak doldurulan anketler değerlendirmeye katılmıştır.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Çalışmamızda; elde edilen veriler SPSS (22.0) programına yüklenerek verilerin değerlendirilmesinde parametrik test varsayımlar yerine getirilemediğinden (Kolmogorov-Smirnov) bağımsız iki gruptan elde edilen ölçümler karşılaştırılırken Man-Whitney U testi, bağımsız ikiden fazla gruptan elde edilen ölçümler karşılaştırılırken Kruskal- Wallis testi kullanılmış ve tablolarda aritmetik ortalama, standart sapma, ortanca, minimum- maksimum değer, birey sayısı ve yüzde şeklinde belirtilip yanılma düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR

4.1. ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPORA KARŞI GELİŞTİRMİŞ OLDUKLARI TUTUMLARININ NASIL OLDUĞUNA DAİR ELDE EDİLEN BULGULAR

“Sivas ilindeki ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora karşı geliştirmiş oldukları tutumların durumu nasıldır?” alt problemine cevap alabilmek için örneklem grubunu oluşturan bütün öğrencilerin (n=924) BESTÖ’ nün her bir maddesinin frekans ve yüzde değerleri ile birlikte ortalamaları (X) ve standart sapmaları (S) Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spora Karşı Geliştirdikleri Tutum Puanları

Tutum Ölçeği Maddeleri	Cevap Seçenekleri										X	S
	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Tamamen Katılmıyorum			
	f	%	F	%	F	%	F	%	f	%		
M.1(T)	48	5,2	12	1,3	67	7,3	166	18,0	631	68,3	4,42	1,045
M.2(T)	52	5,6	99	10,7	145	15,7	164	17,7	464	50,2	3,96	1,262
M.3(T)	56	6,1	34	3,7	87	9,4	221	23,9	526	56,9	4,21	1,144
M.4(T)	86	9,3	101	10,9	116	12,6	198	21,4	423	45,8	3,83	1,353
M.5(T)	87	9,4	78	8,4	131	14,2	203	22,0	425	46,0	3,86	1,330
M.6	410	44,4	196	21,2	148	16,0	96	10,4	74	8,0	3,83	1,309
M.7	337	36,5	210	22,7	157	17,0	113	12,2	107	11,6	3,60	1,382
M.8(T)	63	6,8	102	11,0	173	18,7	221	23,9	365	39,5	3,78	1,261
M.9	287	31,1	249	26,9	202	21,9	128	13,9	58	6,3	3,62	1,229
M.10	351	38,0	227	24,6	195	21,1	88	9,5	63	6,8	3,77	1,239
M.11(T)	104	11,3	85	9,2	147	15,9	223	24,1	365	39,5	3,71	1,362
M.12	472	51,1	245	26,5	110	11,9	59	6,4	38	4,1	4,14	1,112
M.13(T)	63	6,8	58	6,3	134	14,5	223	24,1	446	48,3	4,00	1,222
M.14	379	41,0	306	33,1	139	15,0	55	6,0	45	4,9	3,99	1,112
M.15	413	44,7	190	20,6	183	19,8	76	8,2	62	6,7	3,88	1,251
M.16	318	34,4	206	22,3	183	19,8	76	8,2	62	6,7	3,58	1,332
M.17	288	31,2	229	24,8	253	27,4	89	9,6	65	7,0	3,63	1,213
M.18	406	43,9	224	26,4	156	16,9	71	7,7	47	5,1	3,96	1,172
M.19(T)	49	5,3	71	7,7	134	14,5	230	24,9	440	47,6	4,01	1,186
M.20(T)	75	8,1	119	12,9	176	19,0	224	24,2	330	35,7	3,66	1,297
M.21	293	31,7	170	18,4	198	21,4	175	18,9	88	9,5	3,43	1,353
M.22(T)	48	5,2	92	10,0	144	15,6	223	24,1	417	45,1	3,94	1,212
M.23	365	39,5	213	23,1	185	20,0	112	12,1	49	5,3	3,79	1,231
M.24(T)	38	4,1	50,5,4	5,4	118	12,8	227	24,6	491	53,1	4,17	1,103

*Maddeler ayrıntılı olarak Ek 1’deki anket form örneğinde verilmiştir.

Tablo 4.1 incelendiğinde; araştırma örnekleminin n=924 BESTÖ tutum ölçeğine vermiş oldukları yanıtların olumlu tutum maddeleri incelendiğinde; öğrencilerin olumlu maddelerden en yüksek ortalama puanı ($X = 4,14 \pm 1,112$) ile on ikinci madde (Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin insanın sağlıklı gelişmesine katkı sağladığına inanırım)'ye verdikleri görülmektedir. Bu maddeye 472 kişi (%51,1) tamamen katılıyorum, 245 kişi (%26,5) katılıyorum, 110 kişi (%11,9) karasızım, 59 (%6,4) katılmıyorum, 38 kişi (%4,1) tamamen katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin olumlu maddelerden en düşük ortalama puanı ($X = 3,43 \pm 1,353$) ile yirmi birinci madde (Beden eğitimi ve spor etkinliklerine önemli bir zaman ayırırım.)'ye verdikleri görülmektedir. Bu maddeye 293 kişi (%31,7) tamamen katılıyorum, 170 kişi (%18,4) katılıyorum, 198 kişi (%21,4) karasızım, 175 (%18,9) katılmıyorum, 88 kişi (%9,5) tamamen katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Olumsuz tutum maddeleri incelendiğinde; öğrencilerin olumsuz maddelerden en yüksek ortalama puanı ($X = 4,42 \pm 1,045$) ile birinci madde (Beden Eğitimi ve Spor derslerinde hep korku hissine kapılıyorum)'ye verdikleri görülmektedir. Bu maddeye 97 kişi (%4,8) tamamen katılıyorum, 108 kişi (%5,3) katılıyorum, 142 kişi (%7,0) karasızım, 672 (%33,3) katılmıyorum, 1002 kişi (%49,6) tamamen katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin olumsuz maddelerden en düşük ortalama puanı ($X = 3,48 \pm 1,45$) ile on birinci madde (Gelecekteki öğrencilik yaşantımda Beden Eğitimi ve Spor Dersi almak istemem)'ye verdikleri görülmektedir. Bu maddeye 323 kişi (%16,0) tamamen katılıyorum, 220 kişi (%10,9) katılıyorum, 322 kişi (%15,9) karasızım, 470 (%23,3) katılmıyorum, 686 kişi (%33,9) tamamen katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Öğrencilerin 24 tutum maddesine vermiş olduğu tutum puanları ortalamalarına bakıldığında her bir maddenin ortalamasının $X 3,03 \pm 1,36$ ve $X 4,17 \pm 1,08$ arasında yer aldığı gözlenmektedir. Buna göre ortaöğretim öğrencilerinin Beden Eğitim ve Spora ilişkin tutumlarının kısmen olumlu düzeyde olduğu sonucuna varabiliriz.

4.2. ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN CİNSİYETLERİNE GÖRE BEDEN EĞİTİMİ VE SPORA KARŞI GELİŞTİRDİKLERİ TUTUMLAR

Tablo 2: Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı ve Yüzdeleri

Cinsiyet	S	%
bayan	483	52,3
erkek	441	47,7
Total	924	100,0

Tablo 3: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Beden Eğitimi ve Spora Karşı Geliştirdikleri Tutum Durumu

	N	ortalama	Standart sapma	ortanca	Minimum	Maximum	sonuç
bayan	483	3,71	,83	3,75	1,08	5,00	P=0,001*
erkek	441	4,0403	,78317	4,20	1,83	5,00	

*p<0,05 önemli

Araştırmaya katılan öğrencilerin 483'ü kadın (%52,3), 441'i erkek (%47,7) olarak tespit edilmiştir. Bu durumda çalışmaya katılan öğrencilerin çoğunlukla kadın olmaktadır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre geliştirmiş oldukları tutumların tespitinde yapılan Man-Whitney U testi sonucunda ise p değeri 0,005'ten küçük bulunarak cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir (p<0,05). Buna göre geliştirilen tutumlar genel olarak olumlu durumda olsa bile erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla daha olumlu bir tutum geliştirmişlerdir.

4.3. ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ SINIF SEVİYESİNE GÖRE BEDEN EĞİTİMİ VE SPORA KARŞI GELİŞTİRDİKLERİ TUTUMLAR

Tablo 4: Öğrencilerin Sınıf Seviyesi Dağılımı ve Yüzdesi

Sınıflar	S	%
9. sınıf	165	17,9
10. sınıf	193	20,9
11. sınıf	344	37,2
12. sınıf	222	24,0
Toplam	924	100,0

Tablo 5: Öğrencilerinin Eğitim Aldıkları Sınıf Seviyesine Göre Beden Eğitimi ve Spora Karşı Geliştirdikleri Tutum Durumu

	N	Mean	Std. Deviation	ortanca	Minimum	Maximum	sonuç
9. sınıf	165	3,9518	,77768	4,04	1,79	5,00	KW=5,74 P=0,125
10. sınıf	193	3,7519	,90572	3,87	1,08	5,00	
11. sınıf	344	3,8603	,77632	3,083	1,83	5,00	
12. sınıf	222	3,9274	,84928	3,95	1,33	5,00	

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf dağılımlarına bakıldığında en fazla katılım 344 kişi ile (%37,2) 11. Sınıflardan sağlanmıştır. Öğrencilerin sınıf seviyelerine beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirmiş oldukları tutumları tespit edebilmek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda ise p değeri 0,125 olarak bulunmuştur. Bu durum sınıf seviyeleri ile tutumlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığını ifade etmektedir. ($p>0,05$)

4.4. ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN YAŞLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE KARŞI GELİŞTİRDİKLERİ TUTUMLAR

Tablo 6: Öğrencilerin Yaşa Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Yaş	S	%
14 yaş altı	11	1,2
14 yaş	66	7,1
15 yaş	147	15,9
16 yaş	264	28,6
17 ve üstü	436	47,2
Toplam	924	100,0

Tablo 7: Öğrencilerin Yaşlarına Göre Beden Eğitimi ve Spora Karşı Geliştirmiş Oldukları Tutum Durumu

	N	Mean	Std. Deviation	ortanca	Minimum	Maximum	sonuç
14 yaş altı	11	3,4811	1,01864	2,79	2,71	5,00	KW=2,91
14 yaş	66	3,8624	,81953	3,95	1,79	5,00	P=0,592
15 yaş	147	3,8333	,85471	4,00	1,08	5,00	
16 yaş	264	3,8449	,86093	3,95	1,83	5,00	
17 ve üstü	436	3,9088	,78645	3,87	1,33	5,00	

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşa göre dağılımları incelendiğinde en fazla katılımın 436 kişi ile (%47,2) 17 yaş ve üzerinden sağlandığı görülmektedir (Tablo 6). Öğrencilerin yaşlarına göre beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirmiş oldukları tutumun tespit edilebilmesi amacıyla yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda ise p değeri 0,592 olarak bulunmuştur. Buna göre yaş ile geliştirilen tutum arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. ($p>0,05$)

4.5. ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN SPOR YAPMA DURUMLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE KARŞI GELİŞTİRDİKLERİ TUTUMLAR

Tablo 8: Öğrencilerin Spor Yapma Durumunun Dağılımı ve Yüzdesi

Spor yapma durumu	S	%
yapıyorum	490	53,0
yapmıyorum	434	47,0
Toplam	924	100,0

Tablo 9: Öğrencilerinin Spor Yapıp Yapmama Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spora Karşı Geliştirdikleri Tutum Durumu

	N	Mean	Std. Deviation	Ortanca	Minimum	Maximum	sonuç
yapıyorum	490	4,2305	,61581	4,41	2,13	5,00	P=0,001*
yapmıyorum	434	3,4632	,84124	3,45	1,08	5,00	

*p<0,05 önemli

Araştırmaya katılan öğrencilerin spor yapma durumlarının dağılımları incelendiğinde 490 kişi ile (%57,0) çoğunluğun spor yaptığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin spor yapma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirmiş oldukları tutumları tespit edebilmek amacıyla yapılan Man-Whitney U testi sonucuna göre ise p değeri 0,001 olarak bulunmuştur. Buna göre spor yapma durumu ile geliştirilen tutum arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmakta ($p<0,05$), spor yapan öğrencilerin yapmayanlara göre daha olumlu bir tutum sergilemektedir.

4.6. ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNDEN SPOR YAPANLARIN YAPMIŞ OLDUKLARI BAZI BRANŞLAR

Tablo 10: Öğrencilerden Spor Yapanların Branşlarının Dağılımı ve Yüzdesi

Spor branşları	S	%
Basketbol	91	9,8
Bisiklet	2	,2
Bocce	2	,2
Boks	6	,6
Fitness	45	4,9
Futbol	94	10,2
gelnkselokculuk	1	,1
golf	1	,1
hentbol	22	2,4
kickbox	1	,1
masatenisi	11	1,2
MMA	4	,4
okçuluk	1	,1
oryantiring	3	,3
pilates	2	,2
taekwondo	14	1,5
tenis	3	,3
voleybol	100	10,8
yüzme	6	,6
Total	924	100,0

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre öğrenciler pek çok spor branşına katılım sağlamaktadır. Bu branşlar; atletizm, hentbol, badminton, basketbol, kayak, bisiklet, boks, fitness, voleybol, futbol, tenis, pilates, taekwondo, yüzme, okçuluk, bocce şeklinde çeşitlenmektedir. En çok tercih edilen branşlar incelendiğinde ise yaygın olarak tercih edilen branşlar olan voleybol, futbol ve basketbol olarak tespit edilmiştir.

BÖLÜM 5

TARTIŞMA VE YORUM

Araştırmanın birinci probleminde Sivas ilindeki ortaöğretimlerde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirmiş oldukları tutumlarının incelenmesi amaçlanmış olup, araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre katılım sağlayan 924 öğrencinin genel anlamda beden eğitimi ve spor dersine karşı olumlu tutum sergiledikleri tespit edilmiştir. Bu durum öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerinde öğrencilerin derse karşı olumlu bir tavır sergileyerek derslere gönüllü katılım sağladıkları ve derslerin zevkli ve verimli geçtiği düşüncesine ulaştırmaktadır.

Güllü ve Korucu 2005 yılında yapmış oldukları ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi derslerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi üzerine bir çalışma yapmış, çalışmanın sonucunda öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının genel olarak olumlu olduğu ifade edilmiştir. Aynı şekilde Erkmen ve arkadaşlarının 2006 yılında özel ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin çeşitli değişkenlere göre beden eğitim dersi hakkındaki tutumlarını tespit edebilmek amacıyla yaptıkları çalışma sonucunda da öğrencilerin bu derse karşı tutum ve görüşlerinin olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre araştırmamız literatür ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmamızın ikinci alt probleminde öğrencilerin cinsiyetleri ile beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirmiş oldukları tutumların arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının tespiti amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla çok daha olumlu bir tutum içerisinde oldukları tespit edilmiştir.

Çetin'in 2007 yılında ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirmiş oldukları tutumları inceleme amacıyla yaptığı çalışma sonucunda da aynı şekilde erkek öğrencilerin geliştirmiş olduğu tutumların daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Çetin'in çalışmasında elde ettiği bu sonuç ile çalışmamızın sonucu birbirini destekler durumdadır.

Aynı şekilde Demirhan ve Koca 2004 yılında yaptıkları çalışmada da cinsiyet ve spor yapma durumu değişkenlerine bağlı olarak ortaöğretim öğrencilerini beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirmiş oldukları tutumları incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre; kız ve erkek öğrencilerin tutumları karşılaştırıldığında erkek öğrencilerin tutum puanlarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

2006 yılında Hünük'ün Ankara il merkez ilçelerindeki ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını inceleme amacıyla yapmış olduğu çalışmada da öğrencilerin genel anlamda olumlu bir tutum içerisinde oldukları ve erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla daha olumlu bir tutum içinde oldukları tespit edilmiştir.

Kangalgil ve arkadaşlarının 2006 yılında yine Ankara il merkez ilçelerindeki okullarda (ilköğretim, lise, üniversite) eğitim gören öğrencilerin spor yapma durumları temel alınarak beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirmiş oldukları tutumları inceleme amacıyla yapmış oldukları çalışmada da benzer sonuç elde edilmiş ve cinsiyet değişkeninin tutumlarda etkili olduğu saptanmıştır. Bu çalışmaya göre benzer şekilde erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla daha olumlu bir tutum içerisinde oldukları tespit edilmiştir.

Bahsi geçen bu çalışmalar göz önüne alındığında çalışmamızda cinsiyet değişkenine bağlı olarak elde edilen bulguların literatür ile benzerlik gösterdiği ortaya çıkmakta ve literatürün çalışmamızı desteklediği görülmektedir. Kız öğrencilere kıyasla erkek öğrencilerin daha olumlu bir tutum içerisinde olması ise sosyo-kültürel nedenler ile açıklanabileceği düşünülmektedir. Özellikle toplumsal cinsiyetçiliğin hâkim olduğu toplumsal yapımızda kız çocuklarının çoğunlukla ev içerisinde tutulması ve erkek çocuklarının daha çok dışarı gönderilerek fiziksel aktivitelerinin desteklenmesi söz konusu olmakta ve bu durum ise beden eğitimi ve spor dersine yansımaktadır. Elde edilen bulguların bu açıdan toplumsal bakış içerisinde anlamlı olduğu söylenebilir.

Araştırmamızın üçüncü ve dördüncü alt problemlerinde sınıf ve yaş değişkenlerine bağlı olarak beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirilen tutumlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Sınıf değişkenine bağlı olarak tutumlar incelendiğinde p değerinin 0,125 olmasından dolayı istatistiksel açıda anlamlı bir fark oluşturmadığı tespit edilmiştir ($p>0,005$). Aynı şekilde yaş değişkenine göre öğrencilerin geliştirmiş olduğu tutum incelendiğinde p değeri 0,592 olarak tespit edilmiş ve bu durum istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermiştir ($p>0,005$). Buradan ise öğrencilerin yaşlarının ve sınıf düzeylerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirilen tutumlarda belirleyici bir etken olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Çetin'in 2007 yılında yapmış olduğu bahsi geçen çalışma sonucunda da benzer bir sonuç elde edilmiştir.

Ancak Altay ve Özdemir'in 2006 yılında yapmış oldukları çalışmanın sonucunda sınıf değişkeni ile tutumların arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğunun tespiti de söz konusudur. Aynı şekilde Hünük'ün 2006 yılında yapmış olduğu çalışmada da sınıf değişkeninin tutumlarda etkili olduğu, sınıf seviyesinin yükselmesi ile öğrencilerin tutum

puanlarının düştüğü sonucuna ulaşılmıştır. Canlı'nın 2013 yılında ortaokul ve liselerde öğrenim gören öğrencilerin tutumlarını inceleme amacıyla yaptığı çalışmada da benzer sonuca ulaşılmıştır. Bununla birlikte Kangalgil ve arkadaşlarının 2006 yılında Ankara'da yapmış oldukları benzer çalışmada ise sınıf seviyesi yükseldikçe tutum puanlarının yükseldiği gözlemlenmiştir. Bahsi geçen bu çalışmalar göz önüne alındığında çalışmamızın sonucunda sınıf ve yaş değişkenleri noktasında elde edilen bulguların bir uyumsuzluk gösterdiği de düşünülmektedir. Bu durum ise araştırmalarda temel alınan örneklem farklılıklarından kaynaklandığını söylememiz mümkündür.

Araştırmamızın beşinci alt probleminde ise spor yapma durumu değişkenine bağlı olarak beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirilen tutumların tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde spor yapanların yapmayanlara oranla çok daha olumlu bir tutum içerisinde oldukları tespit edilmiştir. Bu durum oldukça normal olarak değerlendirilebilir. Çünkü spor yapan öğrenciler spora karşı bir ilgi içerisinde olduklarından beden eğitimi ve spor dersleri onlar için çok daha önemli olabilmektedir.

Aydın'ın 2013 yılında üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumların incelenmesi üzerine yapmış olduğu çalışmada spor yapma sıklığının tutumu etkilediği, sıklıkla spor yapanların daha olumlu bir tutum içerisinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Güllü'nün (2007) yılında yapmış olduğu çalışmada da benzer sonuca ulaşılmıştır.

Kangalgil ve arkadaşlarının (2006) yılında yapmış oldukları çalışmada spor yapanların spor yapmayanlara kıyasla daha olumlu bir tutum içerisinde olduğu tespit edilmiştir. Araştırmamız sonucunda elde edilen sonuçlar literatürde yer almış bahsi geçen çalışmalar ile paralellik göstermektedir. Sonuç olarak; beden eğitimi ve spora karşı geliştirilen tutumlar da hem spor yapmak derse karşı tutumu hem de derse karşı geliştirilen tutum spor yapma eğilimini etkilediğini düşünmekteyiz.

O halde elde edilen sonuçlar ışığında cinsiyet değişkeninin ve spor yapma durumunun beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirilen tutumlarda belirleyici etkenler olduklarını söylememiz mümkündür. Literatür taramasında da çoğunlukla benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Ancak sınıf ve yaş değişkeninin belirleyici olması konusunda bir belirginlik olduğu söylenemez. Bazı çalışmalarda belirleyicilik özelliği göstermişken azı çalışmalar da ise istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır. Belirleyicilik özelliği gösteren çalışmalarda da farklılıklar söz konusu olmuştur. Bu nedenle yaş ve sınıf değişkenlerinin tam

olarak bir belirleyici olmadığı ama cinsiyet ve spor yapma durumunun kabul görmüş bir belirleyicilik özelliğinin olduğu açıkça ifade edilebilir.

6.SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. SONUÇ

Araştırma sonunda ulaşılan sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

- Genel olarak bakıldığında ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora karşı geliştirmiş oldukları tutumları olumlu düzeydedir.
- Ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi ve spora karşı geliştirmiş oldukları tutumlar istatistiksel açıdan anlamlıdır. Buna göre erkek öğrenciler kız öğrencilere kıyasla çok daha olumlu bir tutum içerisindedir.
- Ortaöğretim öğrencilerinin yaş değişkenine göre beden eğitimi ve spora karşı geliştirmiş oldukları tutumlar ile yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.
- Ortaöğretim öğrencilerinin sınıf değişkenine göre beden eğitimi ve spora karşı geliştirmiş oldukları tutumlar ile sınıfları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.
- Ortaöğretim öğrencilerinin spor yapma durumu değişkenine göre beden eğitimi ve spora karşı geliştirmiş oldukları tutumlar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Buna göre spor yapan öğrencilerin yapmayanlara oranla çok daha olumlu bir tutum içerisinde oldukları tespit edilmiştir.

6.2. ÖNERİLER

Yapılan bu çalışma ve diğer benzeri çalışmalar beden eğitimi ve spor dersinin verimliliği ve amacına ulaşması açısından oldukça önemlidir. ancak günümüz koşulları her geçen gün değişmektedir ve bu durum eğitime de yansımaktadır. Öğrencilerin değişim karşısında derslerden talepleri farklılaşmakta ve farklı ihtiyaçlar doğmaktadır. Bu nedenle bu

ihtiyaçların da tespit edilmesi amacıyla çalışmalar yapılmalı, bulunan sonuçlar doğrultusunda ihtiyaçlar karşılanmalıdır.

Derslerin içerikleri ve programlar hazırlanırken öğrencilerin ne isteği de göz önünde bulundurulmalı ve kontrol amacıyla sık sık öğrenci tutumlarının bu çerçevede tespiti de yapılmalıdır.

Cinsiyete bağlı olarak tutum farklılıklarının olması da düşündürücü bir durum olmaktadır. Her ne kadar bir varsayım içerisinde olsak da bu konu da detaylı bir biçimde incelenmelidir.

Toplum içerisinde beden eğitimi ve spor dersinin ve faaliyetlerinin genel eğitime bir faydası olmadığı hatta aksine başarıyı olumsuz yönde etkilediği şeklinde bir düşünce bulunmaktadır. Bu düşüncenin sebepleri araştırılmalıdır. Böylece beden eğitimi ve spor dersinin okul yaşamında başarıya etkisi tespit edilerek yanlış kanıya sahip olan bireylerin ve özellikle ebeveynlerin fikirleri değiştirilebilir ve dersin amaçlarına ulaşmasının önü daha da açılabilir.

KAYNAKÇA

Açak, M. (2006). Beden eğitimi öğretmeninin el kitabı. Ankara: Morpa Yayınevi.

Aras, Ö. (2013). İlköğretim Kurumları İkinci Kademedeki Öğrenim Gören Öğrenci ve Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüş ve Tutumlarının İncelenmesi (Kars İli Örneği), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Aydın, A. (2013). Yükseköğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim dalı Yüksek Lisans Tezi. Kars.

Aydın, O. (2004). Davranış Bilimlerine Giriş. (Ed Özkalp Enver). Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi, Eskişehir. (Açıköğretim yayın no: 722, Anadolu Üniversitesi Yayın no: 1355).

Canlı, U. (2013). Tekirdağ ili Çorlu ilçesi ilköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları. Trakya üniversitesi sağlık bilimleri enstitüsü beden eğitimi ve spor anabilim dalı yüksek lisans tezi. Edirne.

Ceylan, E., (2006). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersi İle İlgili Bilgi Tutum ve Uygulamaları (Konya İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Niğde.

Çelik, Z. ve Pulur, A. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı, 115-121.

Çetin, M. (2007). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması (Kırşehir İl Örneği). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Çetin, İ. (2012). Tutum nedir? tutumların özellikleri. https://www.tavsiyeediyorum.com/makale_9597.htm [Erişim Tarihi: 20.12.2018].

Çöndü, A. (2004). Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri. Ankara: Nobel Yayınları.

Demirci, A. (2008). İlköğretim beden eğitimi ders etkinlikleri,1-3.sınıflar yeni öğretim programı. Nobel Yayıncılık, Ankara

Demirci, A. (2008). ilköğretimde beden eğitimi dersi etkinlikleri 4-8.sınıflar yeni öğretim programı. Nobel Yayıncılık. Ankara.

Demirhan, G. ve Altay, F. (2001). Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitim ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği. II. Spor Bilimleri Dergisi, 12, (2). s:9-20.

Erden, C. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Kars İli Örneği). Kafkas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sağlık Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Kars.

Erkal M, Güven Ö,Ayan D. (1998). Sosyolojik Açıdan Spor. Der Yayınları, İstanbul.

Filiz, M.A. (2018). Ortaokul Çağındaki Çocukların Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları ile Okula Bağlanma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Spor Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Girgin Holoğlu, O. (2006). İlköğretim İkinci Kademedede Öğrenim Gören Kız Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumları. Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Eğitim-Beden Eğitimi ve Spor Anabilim dalı Yüksek Lisans Tezi. Bursa.

Gülay, O. (2008). Ortaöğretim 9. Sınıf Beden Eğitimi Dersinde, İşbirlikli Oyunların Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine ve Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Etkisi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Bolu.

Güllü, M. (2007). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının araştırılması. YayınlanmıŞ doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

İnceoğlu, M. (2010). Tutum algı iletişim. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınevi.
Janosz, M., Archambault, I., Morizot, J., & Pagani, L. (2008). School engagement trajectories and their differential predictive relations to dropout. *Journal of Social Issues*, 63, 21-40.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2006). Yeni insan ve insanlar. İstanbul: Evrim Yayınevi.

Karadağ, S. (2012). İlköğretim 8. Sınıf ve lise 11. Sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere bağlı olarak karşılaştırılması. (Kırıkkale Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Karasar N. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemi. 18. Baskı. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.

Kangalgil, M., Hünük, D. & Demirhan, G. (2004). Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları. 10th ICHPER. SD European Congress and the TSSA 8th International Sport Science Congress, 17 November 2004, Mirage Park Resort. Antalya. Hacettepe Yayınları, 287-288.

Kangalgil, M., Hünük D., Demirhan G. (2006). İlköğretim, Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17 (2), s:48-57.

Keskin, Ö. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Sakarya İli Örneği). Sakarya üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Kırel, Ç. (2013). Tutum ve tutum değişimi. S. Ünlü (Ed.), *Sosyal Psikoloji-I içinde* (s. 73- 76). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Koç, Y. (2009) İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Fiziksel Uygunlukları İle Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Doktora Tezi Ankara.

MEB. (2011). Ders kitapları ve eğitim araçları. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

MEB. (2018). Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaöğretim Müfredatı).

Mirzeoğlu, D. (2003). Spor bilimlerinin eğitimsel (pedagojik) temelleri spor bilimlerine giriş. Ankara: Bağırgan Yayınevi. Morpa Spor Ansiklopedisi. (1997). İstanbul: Morpa Kùltür Yayınları.

Morpa Spor Ansiklopedisi, (1997). Morpa Kùltür Yayınları, İstanbul.

Muallimoğlu, N. (1998). Çocuklarda ve gençlerde beden eğitimi. İstanbul: Avcıol Basım Yayım.

Öncü, E. (2007). Ana-Babaların Çocuklarının Beden Eğitimi Dersine Katılımına Yönelik Tutumları Ve Beklentileri. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Özçelik, D.A. (1998). Ölçme ve değerlendirme. Ankara: ÖSYM Yayınları.

Özer, D. ve Aktop, A.(2003). İlköğretim Öğrencileri için Hazırlanmış Bir Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Adaptasyonu. Spor Bilimleri Dergisi. 14 (2), 67-82

Pideciođlu, T. (2015). Lise öğrencilerinin eden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. Kahramanmarař sùtçü imam üniversitesi sağlık bilimleri enstitüsü beden eğitimi ve spor anabilim dalı yüksek lisans tezi.

Saçaklı, H. (2013). Zayıflarken ölmeyin & zayıflarken mutlu olun. İstanbul: Mercek Yayıncılık.

Senemoğlu N. (2001). Gelişim, Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya. 2.Baskı Gazi Kitapevi ,Ankara.

Serbest, ř., Topkaya, İ. & Ersoy, Y.E. (2006). Okul Spor Takımlarında Yer Alan İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik Başarı Açısından İncelenmesi. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 3-5 Kasım 2006, Atatürk Kùltür Merkezi. Muđla.

Sunay, H. (2000). Sporda organizasyon. Ankara: Gazi Kitabevi.

şahin, M., Pehlivan, Z. & Kuter, F. Ö. (2001). Beden Eğitimi Ders Uygulamalarında Ortaya Çıkan Etik Sorunlar ve Çözüm Önerileri. II. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, 21-23 Aralık, Uludağ Üniversitesi. Bursa.

Tamer, K. Pulur, A. (2001). Beden Eğitimi Sporda Öğretim Yöntemleri. Ada Matbaacılık. Ankara.

Ulutaş, Y., (2018). Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması (Bayburt İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalı, Elazığ.

Yağcı, İ., (2012). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Afyonkarahisar İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Afyonkarahisar.

Yalçın, H. F. (1995). Beden eğitimi öğretmeni el kitabı. (2. Baskı). Ankara: Gürler Ofset.

Yanık, M. (2015). Lise 9. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları ile Okula Yabancılaşma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı Doktora Tezi. Manisa.

Yenal, T., Çamlıyer, H. & Saracaloğlu, A. S. (1999). İlköğretim İkinci Devre Çocuklarında Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin Motor Beceri ve Yetenekler Üzerine Etkisi. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 5 (3), 15-24.

Yetim, A. (2000). Sporun Sosyal Görünümü. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 5 (1), 63-72.

Yetim, A. (2011). Sosyoloji ve spor. Berikan Yayınları. Ankara.

Yıldırım, İ. & Yetim, A. (1996). Orta Öğretimde Beden Eğitiminin Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Araştırma. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 1 (3), 36-43.

Yılmaz, A. (2009). İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Anne Baba Tutumları ile Kararsızlık Düzeyleri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

EKLER 1: ANKET FORMU

SEVGİLİ ÖĞRENCİLER;

Aşağıda sizlerin beden eğitimi ve spora ilişkin görüşlerinizi ifade eden cümlelere yer verilmiştir. Her cümleyi dikkatlice okuyarak sizin için hangi düzeyde bir anlam ifade ediyorsa bu durumu aşağıdaki ölçütlere göre cümlenin karşısındaki kutucuğu karalayarak belirtiniz. Anketi lütfen 20 dakika içerisinde tamamlayınız. Anket sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Zaman ayırdığınız için teşekkürler.

Ali Osman TIRNAKÇI

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

Kişisel Bilgiler:

Okulunuz:.....

Cinsiyet: Bayan () Erkek ()

Sınıf: 9. Sınıf () 10. Sınıf () 11. Sınıf () 12. Sınıf ()

Yaş: 14 yaş altı () 14 () 15 () 16 () 16 yaşın üstü ()

Spor Yapma Durumu: Yapıyorum () Lütfen Branşınızı Yazınız:.....

Yapmıyorum ()

Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Maddeleri	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Tamamen
1. Beden eğitimi ve spor derslerinde hep korku hissine kapılırım.					
2. Beden eğitimi ve spor etkinliklerinde hep çok sıkılırım.					
3. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmaktan daima çekinirim.					
4. Beden eğitimi ve spor dersinde başarılı olmak için çaba sarf etmem.					
5. Beden eğitimi ve spor dersine diğer dersler gibi zorunlu olduğu için katılırım.					
6. Beden eğitimi ve sporla ilgili konuşmak zevklidir.					
7. Beden eğitimi ve spordan çok zevk aldığım için dersi özlemlerim beklerim.					
8. Beden eğitimi dersinde ön plana çıkmaktan kaçınırım.					
9. Beden eğitimi ve spor dersinde iş birliği duygularım gelişir.					
10. Beden eğitimi ve spor dersi sağlıklı ve temiz olması öğretir.					
11. Gelecekteki öğrencilik yaşantımda beden eğitimi ve spor dersi almak istemem.					
12. Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin insanın sağlıklı gelişmesine katkı sağladığına inanırım.					

13. Okul ders programlarına beden eğitimi ve spor dersi koymak gerekli değildir.					
14. Beden eğitimi ve spor uğraşının gelecek yaşamımda önemli yarar sağlayacağına inanırım.					
15. Okul ders programlarının her yılında beden eğitimi ve spor dersi olmalıdır.					
16. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmak beni dinlendirir.					
17. Beden eğitimi ve sporla ilgili etkinliklerin dürüstlük ve demokratik yaşam davranışları kazandırdığına inanırım.					
18. Egzersiz ve spor yapar serbest zamanların daha iyi değerlendirildiğine inanırım.					
19. Beden eğitimi ve spor etkinlikleriyle uğraşmanın zaman kaybı olduğuna inanırım.					
20. Serbest zamanlarımda egzersiz ve spor yapmak içimden gelmez.					
21. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine önemli bir zaman ayırıyorum.					
22. Beden eğitimi ve sporla ilgili hiçbir şeye ilgi duymam.					
23. Beden eğitimi ve spor etkinlikleri her zaman ilgimi çeker.					
24. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmayı başkalarına önermem.					

T.C.
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hukuk Müşavirliği

Sayı : 60263016-050.06.04-E.17375
Konu : Kararlar(Ali Osman TIRNAKÇI'nın
Dilekçesi Hk.)

Sayı : 60263016-29/01/2019 - E.17375
Konu : Kararlar(Ali Osman TIRNAKÇI'nın
Dilekçesi Hk.)

Sayın Ali Osman TIRNAKÇI

İlgi:21/12/2018 tarih ve 21678 sayılı dilekçeniz.

İlgi dilekçeniz ve ekleri Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Sosyal ve Beşeri Bilimler Kurulunca incelenmiştir. Kurulun 24/01/2019 tarih ve 01 no'lu toplantısında alınan 1 no'lu kararda; "Karar 1: Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Ali Osman TIRNAKÇI'nın 21/12/2018 tarih ve 21678 sayılı dilekçesi ekinde sunduğu; "Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumlarının İncelenmesi" isimli araştırmasının etik olarak uygunluğu Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Sosyal ve Beşeri Bilimler Kurulu Başkanlığı tarafından incelenmiş ve etik açıdan bir sakınca olmadığı yönünde, Rektör oluruna sunulmak üzere oybirliği ile Karar verildi." denilmekte olup, 24/01/2019 tarihli Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Sosyal ve Beşeri Bilimler Kurul toplantısında alınan 1 no'lu karar, Rektörlük oluruna sunulmuş ve Rektör oluru alınmıştır.

Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır

Prof.Dr. Hilmi ATASEVEN
Rektör Yardımcısı

ASLI GİBİDİR
Av. Salih KARACA

GİZLİ

Evrak Doğrulamak İçin : <http://193.140.145.81/enVision/Dogrula/NN3T8JP>

Adres : Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hukuk Müşavirliği Sivas
Telefon : 0 346 219 1010 Belgegeçer : 0 346 219 1138
e-Posta : hukuk@cumhuriyet.edu.tr Elektronik Ağ : www.cumhuriyet.edu.tr

Bilgi için : Esengül KIRMAÇ
Unvanı : Bilgisayar İşletmeni

